

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэмрэ и Правительствэрэ ягъэзет

Мэлыльфэгъум и 26-р — радиацием къызыдихьыгъэ

тхьамыклагъохэм ахэлэжъагъэхэр агу къызышагъэкIыжырэ Маф

АДЫГЭ РЕСПУБЛИКЭМ ШЫПСЭУХЭУ
ЛЪЫТЭНЫГЪЭ ЗЫФЭТШЫХЭРЭР!

ТИЧИПНЭГЪУ ЛЪАПНЭХЭР!

1986-рэ илээсым мэлыльфэгъум и 26-рэ мафэр тыхэгъэу шыпсэурэ цIыфхэм егъэшIэрэу агу къинэцт. Мы мафэм Чернобыль атомнэ электростанцием ядернэ тхьамыклагъоохэм къыщыхуагъ. Ащ икIэу ххэр нэбгырэ миллион пчъагъэм зэхашIагъэх, экономикэмрэ тыхъэзыуцхуэрэ дунаимрэ зэрарышхо ахыгъ. А тхьамыклагъом игъунакхэм ащ нахы нахь заушгомбгъуцтгъагъэ тицIыфхэм лыхъужьныгъэ ин къызыхамыгъэфэгъагъэм. КъарыкIоцтым емыгунышсэхэу ахэм япшэрылгъ агъэцкIагъ, цIыфхэр псаоу къагъэнэжыныгъэ нае зышхъасыжыгъэ хэп. Тиреспубликэ ицIыц нэбгырышгъэ пчъагъэ а тхьамыклагъом икIэу ххэм ядэгъэзыжыныгъэ хэлэжыгъэ.

Урысые Федерацием и Президентэу Дмитрий Медведевыр Федеральнэ законэу зыкIэтхыгъэм тегъэпсыхыгъэу мы шIэжъ мафэр Урысыем цыхагъэу нэфыкIыгъэ ашIыцт.

Чернобыль АЭС-м, джащ фэдэу нэмыкI тхьамыклагъохэу радиацием епхыгъэхэу цытхэм ахкIодагъэхэр, цIыфхэр къагъэнэжыныгъэ лыхъужьныгъэ зезыхагъэхэр тицIыгунышсэхтхэп.

Тысу къыддэгъэу тышгуфэлгъао псауныгъэ пытэ, цыфIкIэшIу шIуиIэнэу, мамыр ошIогур ренэу шIуашхыгъэ итынэу!

Адыгэ Республикэм и Лышхъхъэ
ТХЪАКIУШЫНЭ Аслъан

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и
Тхьаматэ игуадзэу ИЦЭ Мухъамэд

Адыгеим и Лышхъхъэ изэIукIэгъухэр

ТхьакIушынэ Аслъан зипсауныгъэ пыч фэхъугъэхэм яэлектроннэ журналэу «PRO-м иассоциация» зыфиIорэм иредатор пшхъалэу Ирина Резцовам тыгъуасэ зэIукIэгъу дыриIагъ. Социальнэ IэпыIэгъу Адыгеим зэрашIыгъэхэр, сэкъатныгъэ зилэхэм атегъэпсыхыгъэ программэхэр зэрагъэцакIэхэрэм япхыгъэ Iофыгъохэм ахэр атегушыIагъэх.

Республикэм и Лышхъхъэ зэрэ-хигъэу нэфыкIыгъэмкIэ, регионым социальнэ пшэрылхэр зэкIэ икIоу шагъэцакIэх, хэбзэ Iэшхъэтетхэр сыд фэдэрэ Iофыгъоки общественнэ объединениехэм адэгущыIэнхэм ренэу фэхъазырых.

— Iофтхъэбзэ пстэуми: правительствэм изэхэсыгъохэр, парламентым исессияхэр, цыфхэм язэхэхъэхэр арми, хабзэм игъэцкIэн фэе пшэрылхэр ашагъэнафэхэ зыхъукIэ, цыфхэм яшIоигъоныгъэхэр яфэныкIоныгъэхэр къапкъырэкIых, — хигъэу нэфыкIыгъэ ТхьакIушынэ Аслъан. — Сэкъатныгъэ зилэхэм, заом иветеранхэм, социальнэу мыухъумэгъэ купхэм, чIыпIэ къин ифагъэхэм яIофыгъохэм ренэу хэбзэ Iэшхъэтетхэм анаIэ атырагъэтын фае.

Адыгеим и Лышхъхъэ Адыгэ Республикэм шIокI зымылэ медицинэ страхованиемкIэ и ЧыпIэ

фонд идиректорэу Хьагъэудж Марыет зыIокIэм, зигугъу къэтшIыгъэ ведомствэмрэ шIокI зымылэ медицинэ страхованиемкIэ Федеральнэ фондмрэ зэрэздэлажъэхэрэм тегушыIагъэх. Мы охтэ благъэм IэзэпIэ учреждениехэм Iэзэгъу уцхэр къызIэIагъэханхэм пае мылкъу Iахь тедзэ республикэм къызэ-рэIукIэштыр мыщ къыщалауагъ.

Мы мэфэ дэдэм ТхьакIушынэ Аслъан Адыгеим и Лъэпкъ театрэ иактер, ирежиссер цIэрыIоу Бэгъ Саид IукIагъ. Саид Адыгеимрэ Москварэ Iоф зэрашIыIэштымкIэ творческэ гухэлэу иIэхэр къыIотагъэх. Мы охтэ благъэм Бэгъ Саид къалэу Мыекъуапэ концерт къыщитынэу зегъэхъазыры.

Республикэм и Лышхъхъэ Адыгэ Республикэм и Официальнэ лIыкIоу Урысые Федерацием и Президент дэжъ шыIэ, Адыгэ Республикэм и Премьер-министрэ игуадзэу Валерий Полевоем IукIагъ. Регион министрствэхэмрэ хабзэм ифедеральнэ органхэмрэ зэдэлэжъэныгъэу зэдырIаэм епхыгъэ Iофыгъохэм ахэр ахэлэлажъэх.

Адыгэ Республикэм и Лышхъхъэ ипресс-къулыкъу
Сурэтыр А. Гусевым тырихыгъ.

АР-м и КЪЭРАЛЫГЪО СОВЕТ — ХАСЭМ

Депутатхэм зыдырамыгъэшIагъэ къахэкIыгъэп

Къэралыгъо Советым — Хасэм и Тхьаматэ игуадзэу Iэцэ Мухъамэд тхьамэтагъор зыщызэрихыгъэ зичэзыу япшIыкIуфэнэрэ зэхэсыгъо тыгъуасэ, мэлыльфэгъум и 25-м, Адыгэ Республикэм и Парламент иIагъ. Ащ иIофшIэн хэлэжъагъэх федеральнэ инспектор пшхъалэу Адыгэ Республикэм шIыIэ ЛыIужу Адам, АР-м и Премьер-министрэ игуадзэу Алексей Петрусенкэр, министрэхэм я Кабинет хэтхэр, суд ыкIи правэухъумэкIо органхэм, республикэм имуниципальнэ образованиехэм ялыкIохэр, нэмыкIэхэу зэхэсыгъом рагъэблэгъагъэхэр.

Аухэсыгъэ повесткэм Iофыгъо 31-рэ хагъэуцогъагъ. Ахэм апэрэ ыкIи ятIонэрэ еджэгъухэм ателытэгъэ законопроект 12 ахэтыгъ. ЗэкIэ ахэр аштагъэх.

Апэ Къэралыгъо Советым — Хасэм икомитетхэм ыкIи икомиссияхэм ахэтыштыгъэм яхылыгъэу унашъоу Къэралыгъо Советым — Хасэм ыпэкIэ ыштэгъагъэм зэхъокIыныгъэхэр фэшIыгъэнхэм ехылыгъэ Iофыгъом хэлIагъэх. ХэбзэхыухъанымкIэ, законностымкIэ ыкIи чIыпIэ зыгъэIорышIэжыным иIофыгъохэмкIэ комитетым къыхыгъэ предложением тегъэпсыкIыгъэ ифэшъошэ унашъом депутатхэм дырагъэшIагъ. Ащ ехылыгъэу къэгущыIагъ зыцIэ къетIогъэ комитетым итхьаматэу Александр Лобода. Нэужым

зэгъэшIужэ судьяхэм я Шэуджэн участкэ изэгъэшIужэ судьяу агъэнэфагъ М. А. КIэрашэр.

«Правительствэ сыхъатым» тегъэпсыкIыгъэу министрэхэм я Кабинет къышагъэхъазырыгъэ къэбаритIу едэлунхэу повесткэм хэтыгъ. Ау зы къэбарыр зыфэгъэхыгъэ Iофыгъом ехылыгъэу уплъэкIунхэр республикэм зэрэщыкIохэрэр ыкIи ахэм яIэуххэри зэрэдыхтэу ыужкIэ а къэбарым едэлугъэныр нахь дэгъоу алыты, ар повесткэм хагъэкIыжыгъэ, ятIонэрэм хэлIагъэх. Министрэхэм я Кабинет ыцIэкIэ ятIонэрэ Iофыгъоу, нэмыкIэу къэпIон хъумэ, гухэлгъэ гъэнэфагъэ зилэ республикэ программэу «Адыгэ Республикэм шыпсэуэхэрэм патриотическэ плуныгъэ ады-

зехъэгъэным ехылыгъэ» зыфиIоу 2011 — 2015-рэ илээсхэм ателытагъэр зэрагъэцкIэжырэ фэгъэхыгъэу депутатхэм апашхъэ къышыгушыIагъ Адыгэ Республикэм лъэпкъ IофхэмкIэ, IэкIыб къэралхэм ащыпсэурэ тилэпкъэгъухэм адырIэ зэхыныгъэхэмкIэ ыкIи къэбар жъугъэм иамалхэмкIэ и Комитет итхьаматэу Шхъэлэхъо Аскэр. Ащ къыIотагъэхэр игъоу альэгъугъэх.

Ащ къыкIэлъыкIоу законопроектхэм ахэлIагъэх, еджэгъуитIу-кIэ аштагъэхэри зэрахэтхэу, зэкIэ повесткэм хагъэуцогъэгъэ законопроектхэр депутатхэм игъокIэ альэгъугъэх.

Адыгэ Республикэм и Прокурор ипротести 6 ахэплъэнхэу повесткэм хагъэуцогъагъ. Ахэр зэкIэ игъоу альэгъугъэх, протест пэпчэ ехылыгъэу ифэшъошэ унашъохэм япроектхэр нэужым хэбзэхыухъанымкIэ, законностымкIэ ыкIи чIыпIэ зыгъэIорышIэжыным иIофыгъохэмкIэ комитетым къыгъэхъазырыштыгъ, Парламентым изэхэсыгъо къыхылхъаштыгъ.

Депутатхэр едэлугъэх Адыгэ

Республикэм цIыфым ифитыныгъэхэмкIэ и Уполномоченнэ къызэтынэкIыгъэ 2011-рэ илээсым Iоф зэришIагъэм ехылыгъэу отчетым. Илээс IофшIагъэхэм къа-тегушыIэзэ, а IэнатIэр зезыхъэрэ Анатолий Осокиныр лъэныкъо Iаджми къащыуцугъ. А IэнатIэр зезыхъэрэм ышIыгъэ унашъохэм рекомендация мэхъанэ зэрIагъ, дэх имыIэу къэралыгъо хэбзэ органхэм агъэцкIэнхэ фаеу законным зэримыгъэнафэрэм къыхэкIэу, зэгурыIоныгъэ азыфагу илэу а орган пстэуми Iоф адишIэн фаеу шыт. Цыфхэм тхьаусы-хэу яIэхэм яхылыгъэу зызыфи-гъэзэгъэ орган пстэури ифэшъуа-шэм тегъу къызэрэпгъокишты-гъэхэм фэшI ахэм зэрафэрэзэр доклад къэзышIыгъэм игуапэу хигъэу нэфыкIыгъ.

Зэхэсыгъом хэлэжъэгъэ депутатхэр федеральнэ законопроект пчъагъэ хэлIагъэх, ахэр игъоу альэгъугъэх ыкIи ахэм яхылыгъэу ифэшъошэ унашъохэр ашIыгъэх.

Аштэгъэ законопроектхэм, тэ къызэрэтшыхугъэмкIэ, анахъэу къыхэгъэщыгъэн фаеу ахэтыгъэ-

хэм ашышых Адыгэ Республикэм и Законэу «Сабыищ ыкIи ащ нахыбэ зилэ гражданхэм ыпкIэ хэмылэу яунэе чIыгу Iахъхэр ятыгъэнхэмкIэ фитыныгъэу яIэхэр гъэцкIэжыгъэнхэм ехылыгъэ» зыфиIоу ыпэкIэ аштэгъагъэм зэхъокIыныгъэхэр фэшIыгъэнхэм фэгъэхыгъэ», Адыгэ Республикэм и Законэу «Адыгэ Республикэм и бюджет IофшIэн ехылыгъэ» зыфиIорэм зэхъокIыныгъэхэр фэшIыгъэнхэм фэгъэхыгъэ», Адыгэ Республикэм и Законэу «Пассажирахэр ыкIи багажыр такси псынкIэмкIэ зещэгъэнхэм ехылыгъэу фэло-фашIэхэр афэгъэцкIэгъэнхэм ылъэныкъокIэ Iофыгъо зырызхэр гъэIорышIэгъэнхэм ехылыгъэ» зыфиIорэм ия 3-рэ статья ия 7-рэ Iахь кIуачIэ имыIэжъэу лыгъэгъэным ехылыгъэ», этил спиртыр процент 15-м нэсэу зыхэт алкоголь продукцияер зыIуагъэкIырэ палъэр гъэкIэIыгъэным ехылыгъэу республикэу законом зэхъокIыныгъэхэр фэшIыгъэнхэм яхылыгъэхэр. ЫпшъэкIэ къызэрэщы-тIуагъэу, зы еджэгъум тельытагъэу зэхэсыгъом къыхалхыгъэу законопроектхэм ашышхэр еджэгъуи-тIумкIи аштагъэх ыкIи ахэм джы нахь пасэу кIуачIэ яIэ хушты.

Зэхэсыгъом иIофшIэн джащ щихуыгъ.

СЭХЪУТЭ Нурбий.

Уахътэр аІэкІэкІыным тешыныхъэх

Дунэ Адыгэ Хасэм и Хэсашъхъэ изэхэсыгъо мэлылфэгъум и 21-м Къэбэртэе-Бэлыкъар Республикэм, Налщык щыкІуагъ. Іофыгъо шъхалэу ащ зыщытегушылагъэхэр Шам щыпсэурэ тилъэкъэгъухэм яІофхэм языхтэ ыкІи ахэм ІэпыІэгъу афэхъунхэм пае амалэу щыІэхэм якъыхэгъэщын. А лъэныкъомкІэ Урысыем, Адыгэ, Къэбэртэе-Бэлыкъар, Къэрэщэе-Щэрджэс республикэхэм якъэралыгъо ыкІи общественнэ организациехэм зэшІуахырэ Іофыгъохэр зэфахысыжыгъэх.

ДАХ-м и Хэсашъхъэ изэхэсыгъо Тыркуем, Иорданием, Сирием къарыкІыгъэ тилъэкъэгъухэр, Адыгэ, КъБ, КъЩ республикыным, Краснодар краим, хы ШуцІэ Іушъо шапсыгъэхэм хэыгъэу яІыкІохэр хэлэжыгъэх. Къэбэртэе-Бэлыкъар Республикэм ыцІэкІэ ФедерациемкІэ Советым хэт сенаторэу Къэжэрэ Альберт ежъ ышъхъкІэ зипэщэгъэ купыр Шам зэрэщылагъэм кытегушылагъ. КъэкІожьхэрэм ІэпыІэгъу афэхъушт купхэр республикыным зэращызхащэгъэхэр, Урысыем икъэралыгъо органхэм, ІэкІыб къэрал ІофхэмкІэ Министерствэр апэ итэу Іофыгъо гъэнэфагъэхэр зэрэзэшІуахырэр кыІо-тагъ.

Къэжэрэ Альберт: «Шам икъэралыгъо хабзэ, ілэшъхъэтетхэм апэуцугъэхэм яІыкІо куп ФедерациемкІэ Советым къэкІогагъ. Къэралыгъом щыІорэ зэпэуцуныгъэр зыщызхащышт Дунэ конференциеу Шам джырэблагъэ щызэхащэщтым ФедерациемкІэ Сове-

тым иІыкІохэри рагъэблэгъагъэх. Конференциер зэрэклошт шыкІэм лъыплэщт купым хэтыштхэр агъэнэфагъэх. ФедерациемкІэ Советым ыцІэкІэ сэри а купым сыхагъэхъагъ.

ІэкІыб къэралыгъохэм ащыпсэурэ тилъэкъэгъухэм, тичыгогъухэм зэпхыныгъэ адэ-шыгъэнымкІэ федеральнэ къулыкъоу Москва дэтым иІыкІоу Вячеслав Пугачевыр зэхэсыгъом иІофшІэн хэлэ-

жыагъ. Адыгэхэр яІыпкъэгъоу ІэкІыбым щыІэхэм зэрадэлажъэхэрэм, къин хэфэхэрэм ІэпыІэгъу зэрафэхъухэрэм осэ ин фишыгъ. Гуманитарнэ ІофшІэнышхо ДАХ-м зэрэзэшІуи-хырэр кыыхигъэщыгъ.

Вячеслав Пугачев: «Къэжэрэ Альберт кытфигъэхыгъэ упчІэмкІэ Тыркуем, Шам, Иорданием адыгъу арысхэм ящыкІагъэхэр, бзэм, культурэм якъэухъумэнкІэ зыфэныкыгъохэр зэфтхысыжыгъэх. Адыгэ ныбжыкІэ чанэу диаспорэм хэтхэр куп-купэу Урысыем къатщэхэзэ тшІынхэу, яхэкужъ зэрыт къэралыгъом зэрэдэлэжъэнхэ алъэкІышт лъэныкъохэм якъыхэгъэщынкІэ таделэнэу итхъухъагъ».

Джащ фэдэу Иорданием и Адыгэ ШыушІэ Хасэ, Тыркуем щызэхэщэгъэ Кавказ Хасэхэм я Федерацие ятхъаматэхэр зэхэхъэм кышыгушылагъэх, Шам ис адыгэхэм ІэпыІэгъу афэхъунхэу зэрэфахызырхэр къаІуагъ.

Шыгъэлыгъо Ваджыд (Тыркуем щызэхэщэгъэ Кавказ Хасэхэм я Федерацие итхъамат): «Шам кыкІыжыкІэ зышІоигъо тилъэкъэгъухэм мыІыкІэ ІэпыІэгъу тафэхъунэу тыфэхъазыр. Шъхъэихыгъэу къзыІохэрэм анахы, къэкІожьы зышІоигъохэм япчъагъэ бэкІэ зэрэнахыбэр тэшІэ. ЯшІоигъоныгъэ гупсэфэу кыралотыкІышъурэп. КъарыкІошт шыпкъэр ашІэрэп. ІэпыІэгъу тафэхъунэу щытмэ, ащ

епхыгъэ Іофхэр нахъ дгъэпсын-кІэнхэ фаеу кысысхъу».

Шам къэралыгъом заом зыкызыщІэтыгъэм кышыгъэжыагъэу Къэбэртэе-Бэлыкъар Республикэм тилъэкъэгъу нэбгырэ 77-рэ къэкІожьыгъ. Ахэм ащыщэу ЛыІужъу Фарук гушыІэр зыратым, хэкужъым джыри къэкІожьы зышІоигъохэм ятхылхэм ягъэхъазырын агъэпсынкІэнэу къэлэІуагъ.

ЛыІужъу Фарук: «Тисабийхэр мэкІодых. Тихэкужъ къэдгъэзжы тшІоигъу. ЗэкІэмэ анахъ къинэу кытщыхъурэр визэхэм апае ищыкІэгъэ тхылхэм яугъоин. А лъэныкъомкІэ къэкІожьы зышІоигъохэм ІэпыІэгъу шыафэхъунэу тышъу-щэгугъы».

Шам щыпсэурэ тилъэкъэгъухэм янахыбэр къэралыгъом щыІорэ заор Іэсэнэу мэгугъэх нахъ мышІэми, Ливием кырыкІуагъэм фэдэ Шам кышыхъун зэрилэкІыщтым ищынагъо зэрэщыІэр зэхэхъэм шъхъэихыгъэу кыщыІауагъ.

ІэкІыб къэралыгъом ащыпсэурэ тилъэкъэгъухэм адашырэ зэпхыныгъэхэмкІэ Адыгэ, Къэбэртэе-Бэлыкъар, Къэрэщэе-Щэрджэс республикэхэм ащызэхэщэгъэ къэралыгъо органхэм Шам ис тилъэкъэгъухэу гузэжыогъу хэфагъэхэм ІэпыІэгъу афэхъунхэмкІэ зэшІуахырэ ІофшІэнхэр нахъ агъэлэ-шынхэм анаІэ тырагъэтынэу зэрэклэІлэхъэрэм фэгъэхыгъэ унашъор ДАХ-м и Хэсашъхъэ изэхэсыгъо шаштагъ. ІэкІыбым кыкІыжыкІэ ІэпыІэгъу зыщафэхъушт гупсэхэр Мыекъуапэ, Налщык, Щэрджэс-къалэ къащызэшІуахынхэу зэдаштагъэ.

Республикыным ІофшІэн гъэнэфагъэхэр зэращыІорэм емыІытыгъэу, къэкІожьыхэрэм апэгъокІыгъэным зэрэфэхъазырхэр зэфэхъафы.

Бэгъушъэ Адам (АР-м иобщественнэ организациеу «Адыгэ Хасэм» итхъамат): «КъэкІожьыхэрэм ІэпыІэгъу ягъэгъотыгъэнымкІэ Унэу Мыекъуапэ щытиІэм нахъ чы-пІэ дэгъу ыкІи нахъ чыпІэ ин кыххэдгъэщын фае. Къэралыгъо органхэм ІофшІэн гъэнэфагъэхэр зэшІуахы, ау ари икъурэп. Шам кыкІыжыкІэ хэм янахыбэр Адыгеим къэкІожьыхэмэ ашІоигъу. Ащ

елытыгъэу зыдгъэхъазырын фае. Шам щыІорэ зэпэуцуныгъэм Ливием кырыкІуагъэм фэдэ кІэух зыфэхъукІэ тилъэкъэгъухэр чыпІэ зэжъу дэдэ ифэхъытх. Ари кыдыхэтлы-тээ тыпсэун фае. А зэпстэур зыщызэхэщышт зэфэсыр республикэ Адыгэ Хасэм хэтхэмкІэ мэкъуогъум зэхэтщэн тимурад».

Дунэ Адыгэ Хасэм и Хэсашъхъэ изэхэсыгъо иунашъохэр республикыным якъэралыгъо органхэм афагъэхъыщтых. ІофшІэныр тапэкІи лыкІотэшт.

ТЭУ Замир.

МЭЛЫЛФЭГЪУМ И 26-Р — РАДИАЦИЕМ КЪЫЗЫДИХЫГЪЭ ТХЪАМЫКІАГЪОХЭМ АХЭЛЭЖЫАГЪЭХЭР АГУ КЪЫЗЫЩАГЪЭКІЫЖЫРЭ МАФ

ЯгумэкІыгъохэр дагъэззыжыынхэм ыуж итых

Чернобыль иатомнэ станцие аварие кызышыхъугъэр мыгъэ илэс 26-рэ мэхъу. А хъугъэшІэгъэ тхъамыкІагъор тарихым кыхънагъ ыкІи ащ идэгъэззыжыын хэлэжыагъэхэм ар агу икІыжырэп.

Радиацием ыпкъ кыкІыгъэ тхъамыкІагъохэм ядэгъэззыжыын хэлэжыагъэхэм яобщественнэ организациехэм яІыкІохэмрэ АР-м игъэцэкІэкІо хабзэ иорганхэмрэ зэрэздэлажъэхэрэм фэгъэхыгъэ зэхэсыгъо джырэблагъэ щыІагъ. Ар зэрищагъ АР-м лъэпкъ ІофхэмкІэ, ІэкІыб къэралхэм ащыпсэурэ тилъэкъэгъухэм адырІэ зэпхыныгъэхэмкІэ ыкІи къэбар жъугъэм иамалхэмкІэ и Комитет итхъаматэу Шъхъэлэжъо Аскэр.

Ащ ипэублэ псалъэ кызыз-

рэщиІуагъэмкІэ, Чернобыль кышыхъугъэ аварием нэбгырэ миллиони 9-м ехъумэ иягъэ якІыгъ. Адыгеири а тхъамыкІагъом кыухъагъэп, нэбгырэ 800-м ехъоу республикэм икІыгъэхэр ащ кызыдихыгъэ гумэкІыгъохэм ядэгъэззыжыын чанэу хэлэжыагъэх. ГухэкІ нахъ мышІэми, аварием хэтыгъэхэм япсауныгъэ лъэшэу зэщыкІуагъэ, сэкъатныгъэ зилэхэр бэу къахэкІыгъэх ыкІи ясатыр илэс къэс нахъ макІэ мэхъу.

Лыхъужыныгъэу зэрэхъагъэм ифэшъуашэу 2011-рэ илэсым чернобыльци 104-мэ правительственнэ тын лъапІэхэр зэраратыгъэхэр Шъхъэлэжъо Аскэр кыыхигъэщыгъ. Нэбгыри 3-мэ Лыхъужыныгъэм иорден афагъэшъошагъ.

Чернобыль аварием хэты-

гъэхэм къэралыгъом ахъщэ ІэпыІэгъоу къаритырэм, япсэупІэхэм, япсауныгъэ ыкІи социальнэу къэухъумэгъэнхэм япхыгъэ Іофыгъохэр зэрафагъэ-цакІэхэрэм изытет игъэкІотыгъэу зэхэсыгъом щытегушылагъэх.

Илэс къэс чернобыльцэхэм къаІэтырэ гумэкІыгъохэм зэхъокІыныгъэ афэхъугъэп. Ахэм зэу ащыщ унэхэр къаратыным епхыгъэ Іофыгъор. Чэзыур къанэмысызэ ядунай ахъожьыным ищыгъэу зэхэсыгъом щытегушылагъэх. АР-м ІофшІэнымкІэ ыкІи социальнэ хэхъоныгъэмкІэ и Министерствэ иотдел ипашэу Браукъо Валерий кызыриІуагъэмкІэ, 2011-рэ илэсым федеральнэ бюджетым кытІупщыгъэ ахъщэр мэкІагъэ ыкІи нэбгыри 4 ныІэп сертификатхэр зэратышъугъэр. Ау мы илэсым кызырагъэгугъагъэхэмкІэ, чэзыум хэт нэбгыри 8-мэ яІыІу гъэцэкІагъэ хъушт.

Аварием имашІо кыыхэкІыжыгъэхэм ямедицинэ фэІо-фашІэхэр республикэм зэрэщафагъэцакІэхэрэм езгъыхэрэп. Ау ар, блэкІыгъэ илэсхэм ябгъапшэмэ, джы бэкІэ нахышІу зэрэхъугъэр хагъэунэфыкІыгъ. Іээгъу уцхэр рецептхэмкІэ аптекахэм къашаратынхэр ары къин зыпылпыр. 2012-рэ илэсым мы лъэныкъом пэІухъащт мыІыкур нахыбэ зэрэхъугъэм ишІуагъэкІэ, ящыкІэгъэ Іээгъу уцхэр зэкІэ зэрагъотыштымкІэ кыгыгъугагъэх АР-м псауныгъэр къэухъумэгъэнымкІэ министрэм игуадзэу Чэужъ Нателлэ. Джащ фэдэу зыфэе санаториехэм чернобыльцэхэр кІонхэ зэралэкІыштыр ащ агу кыгъэкІыжыгъ. НэмыкІ зегурымыІоныгъэхэу медицинэм иучреждениехэм ащыхъугъэхэу зэхэсыгъом кырахыІагъэхэр зэрэзехифыштхэмкІэ министрэм игуадзэу кыгыгъугагъэх.

Профпатологиемрэ радиационнэ медицинэмрэ я Гупчэ илэс зэкІэІыкІохэм еолІэрэ цыфхэм яфэІо-фашІэхэр дэгъоу къазэрафагъэцэкІэщтым ыуж итых. Ащ ипашэу ЖакІэмыкыо Сусанэ кызыриІуагъэмкІэ, джырэ медицинэ оборудованиемкІэ Гупчэр этегъэпсыхъагъэ хъугъэ. Арышъ, чернобыльцэхэр Краснодар мыкІохэу, чэзыуми хэмытхэу ящыкІэгъэ медицинэ ІэпыІэгъур мыщ шагъотын зэралэкІыштым анаІэ тыраригъэ-дзагъ.

Мэлылфэгъум и 26-р илэс къэс зэрэхъагъэунэфыкІыштыгъэм кыдыхэлъытагъэу, мы илэсми митингрэ медицинэ конференциерэ зэхашэнхэу чернобыльцэхэм яобщественнэ организациеу республикэм итхэм яІыкІохэр кыкІэ-лэІуагъэх.

ІЭШЫНЭ Сусан.

ШЭУДЖЭН РАЙОНЫМ ИНЕПЭРЭ ШЫПАКИ

Районхэу республикэм хыхьэхэрэм ащыпсэхэрэм афэгьэхьыгъэ тхыгъэхэр ыкIи сурэтхэр зэрүтхэ нэклүбгъуиплэ зы номерым кыхиубытэу кыдэдгъэ-кIынэу тиредакция рыхьухьагъэм игъэцкIэн лъытэгъэ-кIуатэ. Непэ ар зыфэгъэхьыгъэр Шэуджэн районыр ары. Нэклүбгъуиплым къащытIотэшт районым лъэныкъо зэфэшъхьафхэмкIэ гъэхьагъэу илэхэр, тызхэт мафэхэм ащ илэжъахлэхэм зигъо IофшIэнэу зэшIуахыхэрэр. Ар кызылэутэхы район администрацием ипащэ иапэрэ гуадзэу Мэрэтыкъо Аслъан зэдэгущыIэгъоу дытилагъэмкIэ.

МЭРЭТЫКЪО Аслъан:

— Аслъан, шъуирайон иэкономикэ непэ лъапсэу илэр мэкъумэщ хъызмэтыр ары. Гъэ къэс республикэм ирайонхэмкIэ лэжъыгъэ зэфэшъхьафэу къарышхуырымкIэ анахь гъэхьагъэ зышIыхэрэм шъуащыщ. ЖьокIуплэ чы-гоу шъуилэр зэкIэ мыдзэу шьогъэфедэ. Ахэм шъуа-фэклонимкIэ районым Iэубытыплэ щашIыхэрэм уакъытегушылагъэмэ дэгъугъэ.

— Ары, тирайон ичIыгулэжъхэр гъэхьагъэхэмкIэ къазрашхэрэр зэп. ИкIыгъэ илэсым щы-рялэ IофшIагъэхэм ар къаушы-хьаты. ГъэрэкIо псыкIуным зэрар мымакIэу аригъэшIыгъэм, ошъури ащ кыхьахьагъэм, тибжыхьасэхэм гектар тельтыгъу центнер 44,3-рэ къарытхыгъ. ТихьызмэтшIаплэхэм ахэтых а пчъагъэр центнер 50-м езыгъэху-гъэхэр. Ащ фэдэу зыщIэ дэгъукIэ къеплошхэм ащыщых хъызмэт-шIэплэ анахь инхэу «Заря», «Бы-лымаху», «Агрокомплексэу «Шовгеновский» зыфилохэрэр. ГъэрэкIо бжыхьасэхэм къатыгъэу лэжъыгъэ тонн мин 73,7-рэ рай-оным щытыгуыиожьыгъ.

ГъэрэкIо бжыхьэ коцым, хъэм, рапсым япхьынкIэ чIыопсым кызыдихьыгъэ пэрыохуэхэм къахэкIэу тичIыгулэжъхэм кы-нэу альэгъугъэр макIэп. Ахэр зэ-пачхэзэ, районым и АПК илэжъа-кIохэм гектар мин 16-м ехъумэ бжыхьасэхэр ащапхьыгъэх. Ар тIэклү нахь макI ыпэрэ илэсым апхьыгъагъэм нахь, ау ащ кы-щыкIагъэр гъэтхасэхэмкIэ идгъэ-къужьынэу итхьухь, гектар мин 15 фэдиз мыгъатхэ тпхьынэу

«Гъэхьагъэхэр IофшIэнным икъэкIуаплэх»

дгъэнэфагъэ. Лэжъыгъэм фэ-шъхьафхэри районым кышча-гъэкIых. Севоборотым кыхьэ-хьажьых хэтэрыкIхэри, нэшэ-хьырбыдзхэри, техникэскэ куль-турэхэри, илэсыбэрэ къэкIырэ уцхэри, силосыр зыхашыкIышт натрыфыри.

— Ар чыгулэжъыныр ары, былымхъуныр адэ?

— Уахьтэ горэм былымхъу-нымкIэ пэрытхэм ясатырэ тирай-он хэтыгъ. Ау аужырэ илэсэхэм а лъэныкъомкIэ тищытхуэ пло-ным Iофыр тетэп. Былым зэфэ-шъхьафхэр тапэкIэ дэгъоу зыша-хьухэрэ хъызмэтшIэплэ инхэр ти-лагъэхэмэ, ахэр зэхэзыжъхь, IкIэу зэхашагъэхэр былымхъуным нахь игъэкIотыгъэу джы ыуж ехьэхэ къодый. Былым зэфэшъхьафхэр зышагъэхьунхэ хъуплэ тэрэзхэри щыIэжъхэп. Тызыхэт уахьтэм районым былым пашъэу пстэ-умкIи шаIыгъыр мини 7-м фэ-диз хъазыр. Ащ щыщэу чэмхэр мини 3,7-рэ, къоу, мэлэу ыкIи ша-губзыоу ахьурэри бэп. ИкIыгъэ илэсым районым лэу кышча-хьыжыгъэр тонн мини 6,4-рэ, щэр тонн мин 18,3-рэ, кIэнкIэр

миллионичым тIэклү къехьу.

— Мэкъумэщ хъызмэтым кыкIэклорэ сыррем рай-оным гъомылапхэ е нэ-мыкI продукцияе шыа-шыкIырэр сыд фэдиша?

— А лъэныкъомкIи мэкIэ-ма-кIэу тапэкIэ тылэкIуатэ. Рай-оным промышленностым ыльэ-ныкъокIэ гъэрэкIо сомэ милли-он 406-м фэдиз зыосэ продукцияе кышчыдагъэкIыгъ. Ащ щыщэу предприятиехэм сомэ миллион 51-рэ, подсобнэ хъызмэтшIаплэ-хэм сомэ миллион 38-рэ зыте-фэгъэ продукцияе къашыгъ. Анахь къахэзгъэщы сшIоигъу ЗАО-у «Щэ заводэу «Шовгенов-ский» зыфилохэр. Районым зэкIэ кышчыдэгъэкIырэ промышлен-нэ продукцием ипроцент 80-м фэ-диз а заводым къешIы. ООО-у «Адыгейская пенковская компа-ния» зыфилохэр икIыгъэ илэсым пенковолокнуу кышIыгъэр, ыпэрэ илэсым егъэпшагъэмэ, тонн мин 1,2-кIэ нахьыб. ООО-у «Адыгея-паркет» зыфилохэми производствэм иобъем процент 49-кIэ гъэрэкIо нахьыбэ ышIыгъ. НэкулъышI ыкIи хьалыгъугъэжэ

предприятиехэми гъэхьагъэу ялэ-хэм ахагъахьо.

— Социальнэ лъэныкъом-кIэ, сатыушынымкIэ, гъэсэнныгъэмкIэ, псауны-гъэр къэухъумэгъэным-кIэ, культурэмкIэ рай-оным иIофхэм непэ язы-тет кIэклэу укытегушыла-гъэмэ дэгъугъэ.

— Районым тызхэт лъэхьаным сатыушыплэ, шхапIэ ыкIи цIыф-хэм янэмыкI фэло-фашIэхэр зыша-гъэцкIэхэрэ IофшIэплэ 129-рэ ит. Районым истадион кыготэу тхьа-мафэм мэфитIо бэдзэр ин щызэ-хашэ. Сатыушыным фэгъэзагъэ-хэм 2011-рэ илэсым обо-ротэу ашIы-гъэр сомэ мил-лион 320-м къехьу, ар ыпэ-рэ илэсым ашIыгъагъэм п р о ц е н т и 10,5-кIэ на-хьыб.

Гухэлъ гъэ-нэфагъэ зилэ федеральнэ программэу «2012-рэ илэсым нэс къуаджэм социальнэ хэхьоныгъэу ышIыщтыр» зыфилохэм игуадзэу «Къуаджэм щылэжъэхэрэ унэгъо ыкIи специ-алист ныбжыкIэхэм унэхэр ялэ шIыгъэныр» зыфилохэм кызырэ-дилытэрэм тетэу, бюджет зэфэ-шъхьафхэм кьарыкIэу районым щыщ унэгъо ныбжыкIи 3-мэ сомэ миллионрэ мин 676-рэ ара-тыгъ. Джащ фэдэу федеральнэ программэу «Псэуплэ» зыфило-рэм тетэу унэгъо ныбжыкIи 4-мэ сомэ мин 890-рэ фэдиз афа-тIупщыгъ. Ащ даклоу кIэлэцIыкIу ибэхэу, зятэ-зянэ зымылэхэу нэб-гырэ 13-мэ сомэ миллион 11-рэ мин 602-кIэ Iэпылэгъу афэхьугъэх.

Тирайон гурит еджэплэ 9, зы пчыхьэ еджаплэ, сабийхэр зыща-плухэрэ учреждении 6, кIэлэцIы-кIухэм Iахьтедзэ гъэсэнныгъэ зы-шарагъэгъотырэ зы гупчэ, кIэлэ-цIыкIу-кIэлэ Iэтэхэ спорт шко-лэу 1 итых. 2011-рэ илэсым имэкъуогъу мазэ ехьулIэу кызырралытагъэмкIэ, еджаплэм чIэхьаным зыныбжэ нэсыгъэ кIэлэцIыкIу 1282-рэ районым щэпсэу, ахэм ащыщэу нэбгырэ 370-р еджаплэм мыкIохэрэр зэкIолIэхэрэ учреждениехэм

ащапIух. Районым ит еджэплэ пстэуми 2010 — 2011-рэ илэс еджэгъум нэбгырэ 2178-рэ ащед-жагъ. ГъэрэкIо еджэплэ зэфэшъ-хьафхэр нэбгырэ 209-мэ къау-хьыгъ.

Тирайон культурэм иунэ 13, къоджэ клуби 3 ит. Ахэм пстэ-умкIи ащызэхэщэгъэ кружоки 121-мэ нэбгырэ 1561-рэ якIуалIэ. ИкIыгъэ илэсым культурэм ыльэныкъокIэ районым Iофтхьэ-бзэ 1849-рэ щызэхашагъ, ахэм нэбгырэ мин 17 фэдиз ахэлэжъагъ.

Районым игупчэ сымэджэщ пэклор 85-рэ чIэт, район поли-клиники хэт. Ащ «Iэпылэгъу псынклэм» ибригадитIумэ Iоф-шашIэ. Тызхэт лъэхьаным сы-мэджэщыр капиталнэу агъэцэ-кIэжъы.

— Инвестициехэм альэны-къокIэ Iофыр сыдым тета?

— АщкIэ планэу тилэхэм ана-хьэу кыдалыгътэх станицэу Щэ-гъумэ дэжэ псыхьоу Лабэ лъэ-мыджэ тельхьэгъэныр, къутырэу Чернышовым чырбыщышI завод щышIыгъэныр, былымэхьо ком-плексхэр ООО-хэу «Заря» ыкIи «Премиумым», «Агрокомплексэу «Шовгеновскэм» ащыгъэпсы-гъэнхэр, фэшъхьафхэри. ИкIыгъэ илэсым районым иэкономикэ хэхьоныгъэ егъэшIыгъэнымрэ соци-альнэ Iофыгъохэмрэ сомэ мил-лиони 161-рэ апэIудгъэхьагъ.

— Мы илэсым сыд фэдэ пшъэрылэ шъхьалэха районым щызэшIошъу-хьытхэр?

— Бэ дгъэнэафэрэр. Анахь мэ-хьанэ зэттыхэрэм ащыщых къуа-джэу Пшыжъхьаблэ псэу зашъо-хэрэр тэрэзэу шагъэфедэу гъэ-псыгъэныр, къутырэу Хапачевым еджаплэр зычIэтышт унэм ишIын щыухыгъэныр, район сымэджэ-щым игъэцэкIэжъын лыгъэкIо-тэгъэныр, псыхьоу Лабэ лъэмы-джыр тельхьэгъэныр егъэжъэгъэ-ныр, фельдшер-акушер пунктхэр къуаджэу ХьатыгъужьыкIуаерэ къутырэу Дукмасовымрэ ащы-шIыгъэнхэр, псэуплэ заулэмэ га-зыр аIэкIэгъэхьэгъэныр ухыгъэ-ныр, фэшъхьафхэри.

— Аслъан, тхьауегъэпсэу тиупчIэхэм джэуап кы-зэряптыжыгъэмкIэ.

Лыхъужьым имузей

Мэрэтыкъо Сайхьат.

Хэгъэгъу ззошхом советскэ цIыфхэм Теклоныгъэр кызыщы-дахыгъэ мафэу къэблэгъагъэм тызшыпэгъокIырым шIукIэ тыгу къэтэгъэкIыжыых хэгъэгур чIыплэ кьин зефэм лыхъужьыгъэ кызы-хэфагъэхэр. Зынахь лъаплэ цы-фым ищыIэныгъэкIэ щымылэ ыпсэ пый мэхьаджэм езаозэ зи-

тыкIэ лыхъужьыгъэхьахьа. Джары ышIагъэр илэсэ 21-м ихьагъэу зыпсэ шъхамысэу зэ-огъэ адыгэ кIалэу СССР хэгъэгур иным иусакIохэмкIэ аперэу Со-ветскэ Союзым и ЛыхъужьыщIэ лъаплэ кызыфагъэшъошэгъэ Ан-дырхьое Хьусенэ.

Районэу сызщапIугъэм сыкIо

къэс Хьусенэ кызыщыхьугъэ къуаджэу Хьакурынэхьаблэ ип-чэгу Лыхъужьым имузейеу итым сычIэмыхьэу кыхэкIырэп. Мары джыри лыхъужьым имыжъосын сыгукIэ сэлэм есэхышъ, музеем сычIахьэ. Ащ ипэщэ Мэрэтыкъо Сайхьат сыдыгъуи зэрихабзэу нэгущIоу кыспэгъокIы. Сищы-

пэлэгъухэм афэдэхэу ащ шы-згъэгъуIугъэ экспонатыбэр кызы-пэспэпIыхьэ.

— Тызхэт уахьтэм анахьэу тызпылър Теклоныгъэшхом и Мафэ зыфэгъэхьазыргъэныр ары, — еIо Сайхьат. — Тэгъэхьа-зыры лыхъужьыгъэм иурок а мафэм ехьулIэу зэхэтшIэнэу. Ащ заом иветеранхэм кIэлэеджакIо-хэр шаIудгъэкIэщтых. Тирайон кышчыхьугъэхэу ыкIи шеджагъэу Советскэ Союзым и Лыхъужьы-цIэ лъаплэ кызыфагъэшъошагъэ-хэу нэбгыриш тиI. Ахэр Андыр-хьое Хьусен, Василий Лозовыр, Павел Чаловыр арых. Ахэм ыкIи тикъуаджэу Хьакурынэхьаблэрэ Мамхыгъэрэ ащыщхэу Хэгъэгъу ззошхом хэлэжъагъэхэм афэгъэ-хьыгъэ стендхэр мэфэкIым ехьу-лэу музеем кычIэхьаштхэм альэгъунхэу тэгъэхьазырых. ЖьоныгъуакIэм и 9-м къоджи-тIум ащыщхэу заом хэлэжъагъэ-хэу непэ псаоу кытхэтхэр кытфэклэщтых, ахэр музеем

кIэу щыдгъэпсыгъэхэм ядгъэп-лыщтых, дгъэшIоштых.

Сайхьат джащ фэдэу кыхегъэ-щых Шэуджэн районым зызха-щагъэр илэсэ 90-рэ, къуаджэу Хьакурынэхьаблэрэ Мамхыгъэрэ зыдэщысхэ чIыплэхэм кызытIы-сыжыгъэхэр илэсэ 150-рэ, лыхъужьым имузейеу ежыр зип-пашэр кызызэшIуахыгъэр илэсэ 30 зэрэхьухэрэр мы илэсым игъэкIотыгъэу зэрэхэгъэуныф-кIыштыхэр. Ахэм япэгъокIэу зэ-шIуахышт Iофтхьабзэхэр кыдэ-зылгытэхэрэ планэу зэхэгъэуца-гъэм игъэцкIэн музеем иIофы-шIэхэр дэлажъэх. А хьугъэ-шIа-гъэхэм апэгъокIэхэзэ, районым ицIыф цIэрыIохэр кызыщагъэлэ-гъоштыхэ стенд инри музеем ша-гъэхьазыры.

Бэ мыгъэ хагъэуныфкIынын фэе хьугъэ-шIагъэу лыхъужьым имузей иIофышIэхэм къапыщы-лър. Ахэм зэкIэми зэрифэ-шъуашэу апэгъокIых.

ШЭУДЖЭН РАЙОНЫМ ИНЕПЭРЭ ЩЫПАКИ

Къэбар кIэкIхэр

2012-рэ илэсым икыхыгъу тэфуу районым цыфэу шыпсэ-ухэрэм япчъагъэ 17019-рэ ху-штыгъ. 2011-рэ илэсым кы-кIоцI районым сабыеу кы-шыхыгъэр 250-рэ, ар 41-кIэ на-хыб ыпэрэ илэсым къафэху-гъэм нахы.

Районым гурыт лэжыпкIэу гъэрэкIо кышцагъэхъагъэр сомэ 8675-рэ.

ИкIыгъэ илэсым икIэху ехуылIэу районым пенси-ем шыIэ нэбгырэ 4742-рэ исыгъ.

Мы илэсым районым ху-гъэ-шIэгъэ заулэ игъэкIотыгъэу шыхагъэунэфыкIышт. Рай-оныр зызэхашагъэр илэс 90-рэ, къуаджэху Хъакурынэхъаблэрэ Мамхыгъэрэ зыдэшысэх чIы-пIэм кызытIысыжыгъэхэр илэс 150-рэ, Андырхъое Ху-сенэ имузей кызызIауахыгъэр илэс 30 зэрэхуэхэрэ мыгъэ агъэмэфэкIыштых.

2011-рэ илэсым районым спортырэ физкультурэмрэ афэгъэхыгъэ Iофтхъабзэу шы-зэхашагъэхэм нэбгырэ 2500-м еху ахэлэжыагъ.

Мэкъу-мэщыр хэхъоныгъэхэм альапс

Районым игубгъохэр шъошэ шхонтIэ дахэкIэ чIыгумрэ ты-гъэмрэ къафэпагъэх. Бжыхъэсэ хъасэху псынIкIэу зыкъэзыIэты-хэрэм гектар мин 16-м еху рай-оным шаубыты. КIымэфэ чыIэу кызызэпачыгъэм зэрар арихыгъэми, минеральнэ чIыгъэшIухуэ апэрэ чэзыгумкIэ ахатэкъуагъэхэм ко-ц ыкIи хэ хъасэхэр нахэ «шъуашIо» къашыгъэх. Илэсыбэрэ районым иагроном шхъаIагъэу синыб-джэгъушIоу ГутIэ Мосэ опытыш-хоу IэкIэлэ хуэгъэм кыхэкIэу лэ-жыгъэ хъасэм зеплэкIэ ащ изы гектар кытыштыр хуэкъоныгъэ шIагъо фэмыхъоу кылоштыгъ. Уахътэр къэси, Iоф ымышIэжъу ар тIысыжы-гъэми, ащ ыкIо Муратэу еж ычIыпIэ иуцуагъэу джы районым мэкъу-мэщым-кIэ игъэлорышIапIэ иагроном шхъаIау Iоф зышIэрэри ятэ ыгъэсагъ лэжыгъэ хъасэм итеплэкIэ кытын фаем кыты-рыгъафэу.

Районым ипашэ иапэрэ гуадзэу Мэрэ-тыкIо Аслъан игъо кызырэтфилэгъуэгъэм тетэу агроном шхъаIау ГутIэ Мурат тыIокIэ. Ащ телIэу бжыхъасэху яIэхэм непэ язытет, ахэм зэрадэлажэхэрэр, гъэт-хасэхэм япхын зэрэфежыагъэхэр, апхын фаехэр ыкIи ахэм арагъэубытыштыр зы-фэдиыр кытфилотэнхэу.

— ГъэрэкIо бжыхъэ тирайон пстэумкIи шыпхыгъэр гектар мин 16,2-м тIэкIу еху-штыгъ, — кырегъажэ Мурат. — Ащ шы-цэу коцым гектар мин 12,9-рэ фэдиз, хъэм гектар мини 2,3-рэ фэдиз, рапсым гектар мин 1,6-рэ фэдиз ядгъэубытыгъагъ. КIымэфэ чыIэм тибжыхъасэхэм зэрар

ГутIэ Мурат.

шIыкIае арихыгъ. Коцымрэ хъэмрэ процент заулэ ахэкIодыкIыгъ. Рапсым шыцэу гу-гъапIэ кызыгъэу кынагъэр гектар 200-м бэп зэрехуэрэр. Рапсэу чыIэм ыстыгъэм ычIыпIэ чIыгухэм натрыфымрэ тыгъэгъа-зэмрэ ащапхыжышты. ХызмэтшIапIэу «Премимум» ащ фэдэ гектари 100-мэ го-рохыр ащипхыжышты. Ащ фэдэ чIыгухуэ рапсыр зышыкIодыгъэхэр шыпхъэнхэм джы фагъэхъагырх. Тихъэ хъасэхэми гек-тар 300 фэдиз ахэкIодыкIыгъэш, ахэм хап-хъэхэр афашIынхэ фае. Коц хъасэхэри кэт-плыхыагъэх. Ахэми къахэдгъэшыгъэх псыр зэрыуцогъэ чIыпIэхуэ коцыр зэрыкIоды-кIыгъэхэр, ащ фэдэхэри хъазырэу гектари 150-м лыкIэхъэх.

Ащ пыдзагъэу минеральнэ чIыгъэ-шIумкIэ бжыхъасэхэм яшIушIэгъэныр районым зэрэщызэхашагъэр Мурат кытфелуатэ. Ащ кызыриIорэмкIэ, а IофшIэныр хызмэтшIапIэ инхэми фер-мерхэми афэгъэзагъэхэм мыдэу ащызэ-хэцагъ. Коцымрэ хъэмрэ яапэрэ ешIу-

шIэгъу районым шаухыгъ. Гектар телы-тэу килограмми 150-м кышымыкIэу ахэм ахатэкъуагъ. ЯтIонэрэу гектар пэпчэ чIыгъэшIу килограмми 120-рэ IэкIа-гъахъэзэ, бжыхъасэхэм азыныкIом еху-мэ а IофшIэныр ащызэшIаухыгъ.

Лэжыгъэ хъасэхэм уцыжъхэр къахэ-мыкIэнхэм ыкIи къягоошт узхэр къахэ-мыхъанхэм афэшI химическэ препарат-хэр атеутхэгъэнхэм фэгъэхыгъэ Iоф-шIэнхэр зэрэзэхашагъэхэми Мурат ягугъу къешы. А IофшIэныр зышызэшIаухын фэе бжыхъэсэ гектар мин 14,6-м ехъоу агъэнэфагъэм шыцэу районым тызыш-Iэгъэ мафэм ехуылIэу гектар мини 4-м ехъумэ ащагъэцкIагъ.

Гъэтхасэхэм япхыни районым шыфе-жыагъэх. Гъэтхэсэ нахэ пасэхуэ зэнтхы-мрэ горохымрэ ячылапхъэхэр гектаришэ зытфыхымэ арагъэкIугъ. Натрыфымрэ тыгъэгъазэмрэ япхын зышыфежыагъэхэ-ри хызмэтшIапIэхэм ахэтых. А культу-рэхэм ячылапхъэхэр зыхалхыгъэхэ гек-тархэр 700-м къехуэгъ.

Техникэм, гъэстыныпхъэм, чылапхъэм альэныкIокIэ гумэкIыгъо зэрамылэри Мурат кыыхегъэщы. ФэгъэкIотэныгъэ хэлъэу нахэ пыутэу дизель гъэстынып-хъэр нахыбэмэ ащрфын альэкIэу агъэп-сыгъ. Техникэу яIэмкIэ зигъо IофшIэнхэм язэшIохын фырекъух. ЧIыгъэшIуи чылап-хы нахэ пасэу зэрагъэгъотыгъ. Механи-заторхуэ ящыкIэгъэщтым фэдици яI. Чыопсым изытет ымыгъэохуэхэмэ, зэкIэ губгъо IофшIэнхэр игъом зэшIаухын-хэмкIэ ящыкIэгъэ амалхэр алэкIэлтых.

ТиздэгъушIэгъу зышыпыухыным гъэт-хэ губгъо IофшIэнхэр анахэ дгъоу зы-шызэхэщэгъэхэ хызмэтшIапIэхэм ащIэ кырелэ ГутIэ Мурат. Ахэр СПК-у «Заря», ООО-хуэ «Премимум», «Юг-Агробизне-сыр», СПХ-у «Былымахъор» арых.

Тхыгъэ сурэт-репортаж

Хъалыгъур пстэуми анахь шхъаI

Щагу игъэкIотыгъэу тыздэхъа-гъэм хылыгъэсэщэ автомашинэ заулэу буджэхэр зытетхэр шызэ-пIурых. Ахэм урыс гушIэхуэ хъарыфышхохэмкIэ атетхэгъэм кыуагъашIэ хъалыгъур зэрэзэ-рашэрэр.

ТекIуалIэ машинэхэм апэмы-чыжъэу шызэхэт кIэлэ купым. ТяупчIы Iоф зышашIэрэ чIы-пIэмкIэ.

— Хъалыгъур зышцагъэжэрэ заводэу мы тызкIэлъырытым иавтомашинэхэм тарысэу Iоф тэшIэ, мыщ кышцагъэжэрэ хъа-лыгъур зышашэщт чIыпIэхэм ятэщалIэ, — аIо кIалэхэм.

— Тидэрэ чIыпIэхэ хъалыгъур зылыжыгъуэгъэхыгъэр? — мыщ тыкъэзышэгъэ гухэлтым игъэцкIэн джарэуштыгъэ тыфе-жэу.

— Къуаджэхуэ Хъакурынэ-

хъаблэрэ Мамхыгъэрэ ащагъэп-сыгъэ тучан мынхэм пчэдыжэ къэс хъалыгъу гъэжэгъакIэр ятэщалIэ, станиэу Джаджи, къуаджэу Улапи тыхъалыгъу тэшэ, кьалэу Мыекъуапэ нэтэгъэ-сы. Тидэ тшагъэми, тымыгъэрэ-загъэхуэ, хъалыгъум мыхъун кыраIолIагъэу кыхэкIыгъэу кьэтшIэжырэп, — къащэтхух кIалэхэр кырашэкIырэ хъалы-гъур зыгъажэхэрэм.

Техъэ хъалыгъум игъэжъэн пылэ Iофыгъо пстэури зышызэ-шIаухырэ цех хъоо-шцаум. Ихъэ-гъум пэмычыжъэу цехым хэ-шыхыгъэу унэ мынэу апч бзы-гъэшхор зыгупэм ис бзыл-фыгъэу тыкъэзылэгъуэгъэр кыт-пэгъокы. ТыкызыдикIыгъэри ты-зыфаери зыгурыдгъаIохэкIэ, нэIуасэ тызэфэхуэ.

Бзылфыгъэ гъэшIэгъон ты-

зыIукагъэр: Iэшхъэмэфэ Гош-хъан, хъалыгъугъэжъэн IофшIэ-ныр зигъэцакIэрэр илэс 34-рэ хуэгъэ, а охътэ кIыхъэм кыкIоцI хъалыгъоу ыгъэжыагъэри, ипэ-цэныгъэкIэ аригъэгъэжыагъэри булкэ миллион заулэ хъунэу кышIошIы.

Гошхъан аужырэ илэсэхэм хъалыгъугъэжъэнымкIэ заводым итехнолог. Ары хъалыгъум гъэпсыкIэу, зэхэлыкIэу иIэшт-хэр, зэрэгъэжыгъэщт шIыкIэр изыхухъэхэрэр. А Iофыгъохэм афэгъэхыгъэу кыпфилотэн ылэкIыштыр макIэп.

— Гошхъан, тызыфаер зы: хъаджыгъэм кышцегъэжыагъэу мэ гохэ зыпыурэ хъалыгъур пIэгу къэхъэфэ «гъогоу кыкIурэр» кытфэпIотэныр ары, — дахэу кызырэтпэгъокIыгъэмкIэ тыфе-разуэ, IофшIэгъу илэс пчъагъэу

кызызэпчыгъэмкIэ ифэшшошэ лыгъэныгъэ фэтшыгъэу тилэIу фэтэгъазэ бзылфыгъэм.

Игуапэу ащ тырешагъэ. Мары апэу тызкIолIэрэ чIыпIэр хъа-лыгъум икъежыапI. Щыуаныш-хом фэдэу дэпкъым кIэлъырытым ышхъагъэкIэ коц хъаджыгъэр зэрыз дзыо фыжыыр шыкIэ-шIагъ. Бзылфыгъэм хъаджыгъэ дзыор кырещэхыш, дзыуаш-хэр етIатэ, ащ илэ хъаджыгъэр щыуанышхом къетакъо. Ащ ищыкIагъэр зэкIэ: пси, шыгъуи, тхъаур зыгъэтэджыштыри хал-хъэх. Джарэуштыгъэ къагъэхъа-зыгъэ тхъаур лъагъэлэсы те-гъэпсыхыгъэу шIыгъэ формэ-хэм ар зышаралхъащт чIыпIэу цыфылэ хэмылэу а IофшIэныр зышцагъэцкIэщтым. Транспорте-рым стол кIыхъэу бзылфыгъэ-хэр зыкIэлъырытхэм кылыгыгъэ-

Iэсыгъэхэ формэхуэ зеплутхэр кытырахышэ, хъалыгъур зы-шцагъэжышт хъакум рагъэкIух. Ащ зэритынхэ фэе охътэ гъэнэ-фагъэр зыкIокIэ, хъазыр хуэгъэ хъалыгъур хъакум кырахы-жышш, зэкIэ ар зэкIужыын фэе унэ шхъафэу цехым хэтым лъагъэлэсы. ЕтIанэ зэкIэми аш-хъэкIэ тызэджэрэ хъалыгъур тшIыфхэм яланэ техъэ.

Мыщ кыыхэзгъэхъоужы сшIоигъу Джэджэ районым ит Дондуковскэ элеваторым игене-ральнэ директорэу БолэкIо Мы-хъамэт мы заводыр бэджэндэу ышты зэрэзэтыригъэпсыхыагъэр, хъалыгъур зыхалхыкIышты пстэ-ури кызыраригъэуалIэрэр.

Хъалыгъум игъэжъэн рашIы-лэрэ пстэури мы сурэтхэм къагъэлэагъо.

ШЭУДЖЭН РАЙОНЫМ ИНЕПЭРЭ ШЫПАКИ Шытху кьафэзыхыгъэхэр

Цуамыкьо Асланчэрий.

Зызэхашагъэр илээс 90-рэ хуэрэ районым ыцлэ дахэклэ рязыгъэуагъэхэм япчъагъэ маклэп. Къытхэмытыжхэм, районым инепэрэ шыпаклэ жьогъо нэфэу кыхэжыуыкхэрэм ацлэ кыралэ зыхуык, апэу кыхэжэщхэрэм ащыщых Социалистическэ Иофшаклэм и Лыхужхуэу Цуамыкьо Асланчэрийе, Мэрэтыкьо Аслан, Сиху Аслан, Жарэкьо Нюсэ.

Цуамыкьо Асланчэрийе кьуаджэу Къэбыхьаблэ 1908-рэ илээс кышыхуыгъ. Илээтлэ зэфэшхьафьбэу ыгъэцклагъэхэм ащыщэу Мыекьопэ чэтэхэ сохъом ипашцэу гъэхэжэщлоу ащ илэжъакохэм ашыхуыгъэхэм афэшл 1971-рэ илээс Социалистическэ Иофшаклэм и Лыхужхуэу кыфагъэщышагъ.

Мэрэтыкьо Аслан 1934-рэ илээс Хьакурынэхаблэ кышыхуыгъ. Илээсыбэрэ зипэщэгъэ

Мэрэтыкьо Аслан.

Жарэкьо Нюс.

механизированнэ звенэм фышхъэ лэжыгъэхэм, шьоушыгъу

Сиху Аслан.

зыхашыкырэ чыплтым, натрыфым, тыгъэгъазэм ягъэбгъонклэ ышыхуыгъэ гъэхэжэ инхэм афэшл Социалистическэ Иофшаклэм и Лыхужхуэу 1971-рэ илээс кырапэсыгъ.

Сиху Аслан 1939-рэ илээс Хьакурынэхаблэ кышыхуыгъ. Механизированнэ звенэу зипэщэгъэм илээс зэклэтыкьуабэм натрыф бэгъуагъэ кызырихыжыгъэм фэшл 1976-рэ илээс Социалистическэ Иофшаклэм и Лыхужхуэу хуыгъ.

Жарэкьо Нюсэ кьуаджэу Хьатыгъужыкьуае 1939-рэ илээс кышыхуыгъ. Всесоюзнэ социалистическэ зэнэкьокьуныгъэм цэм икьэхыжыкьуагъэ гъэхэжэ инэу шишыгъэм фэшл 1973-рэ илээс Социалистическэ Иофшаклэм и Лыхужхуэу кыфауыгъ.

Фермерым ихьасэхэр

Районым инепэрэ шыпаклэ кызыщыдгъэлагъэрэм кьедгъэ-кьугъэп тифермер цлэрылоу Отэщыкьо Аслан ихьымэтшлэлэ игугъу кьэтымышлыныр. Ащ кыхэжлэу фермерым итехникэ зыщызгъэулугъэ уцуплэу илэм тэкло. Мыщ тыщылоклэ Аслан иапэрэ лэпылэгъоу ыкли иунэ-кьощэу Отэщыкьо Налбый.

— Гъэрэкло бжыхъэ коцыр гектар 800-м, хъэр гектары 100-м тлэку ехуэрэм ащытпхыгъ, — кырегъажэ Налбый ялофхэм язытет тыщигъэгъозыныр. — Кымэфэ чылэм израр кьакыгъэми, тибжыхъасэхэм непэ язытет дэп. Мары шьуеплэ коц хъасэу тызкылэрытым. Мыр нэгъыф хъазырыгъ, минеральнэ чыгъэшлуклэ тызэшлэлэ нэуж итеплэ зыкызыблихуыгъ.

Гъогу тызтетым зыщыпэ кьоллэрэ лэжыгъэ хъсэ иным кыщеклоклэу агрегатыр тыздэщыт чыплэм кьэси кызытэуцагъэти, ащ сурэт кытетхыгъ.

— Бжыхъасэ-

Тхылъеджэхэр агъэразэх

Ижхъэмэфэ Марин.

Тхылъыр цыфым иныбджэ-гуышлоу зыщалыгъэщыгъэ уахтэр кызытэныкыгъэми, непи шылэх чыплэхуэу тхылъыбэ зыщызгъэулугъэу цыфхэр мымаклэу зэкьуаллэхэрэр. Ахэр библиотекэхэр арых.

Ахэм зыклэ ащыщ район гупчэ библиотекэу кьуаджэу Хьакурынэхаблэ дэтыр. Ащ илофшлэхэм ащыщэу тызлуклэгъэ Ижхъэмэфэ Маринэ кьытфилотагъ Иофэу зыпылхэр, тапэклэ зэшлуахынэу рахуыхэрэр.

— Тибиблиотека тхылъхэм яджэхэ зышлоигъоу илээс гуырымклэ кьакохэрэм япчъагъэ нэбгырэ мини 3-м кышыхуыгъ. Тхылъ зэфэшхьафхуэу ахэр зэ-

дгъаджэхэрэр илээс мин 60-м хъазырэу лыкылахэ, — ело Маринэ. — Тхылъ мин 28-м ехуэу тибиблиотека члэлэ. Аужырэ илээсхэм тхылъыкхэр нахыбэу кытлэклахэ хуыгъ. Тибиблиотека нахыбэрэ кьакохэрэм ащыщых заочнэу еджэхэрэр. Унэу тызшылажэерэм игъэцкыжынклэ фермер цлэрылоу Отэщыкьо Аслан, чырбышгъэжэ заводым ипашцэу Жэмадыкьо Пшымафэ лэпылэгъу кытфэ хуыгъэхэщ, лэшэу тафэрэз. Джащ фэдэу ренэу аналэ кытырагъэты районым илэжхэтэхэми.

Маринэ кызыриуагъэмклэ, тхылъеджэ конференцихэр, «Лэнэ хураехэр» бэрэ зэхашхэ, тхылъыкхуэу кьалэклэхыгъэхэм атырагъэгущыгъ. Бэмышлэу клэлэеджаклохэр зыхагъэлэжыгъэхэ зэхашхуэу адыгабзэм фэгъэхыгъэу зэхашгъагъэр гъэшлэгъонэу кьуагъэ. Теклонгъэм и Мафэ фэгъэхыгъэу лыхужыныгъэм иурокхэр зэхашхэ, районым мы илээс шыхагъэунэфыкышхуэу хуыгъэ-шлагъэхэм яхыллэгъэ пчыхъэзэхашхэр агъэхъазырых.

Щеджэх, щаплух

Мамхыгъэ гурыт еджаплэм «иапэрэ лэбэкхуэу» зыщидзыгъэхэ охтэ чыжэу илээс 20 хуыгъэу ащ идиректорэу Платыж Аскэрбий кьылорэр 1925-рэ илээс ары. Ащыгъуам илээс пчъагъэ хуыгъэ уахтэр гурыт еджаплэу кызыппызычыгъэм егъэжаплэ фэхуыгъэ класситур кызылуахыгъагъ.

Непэ а еджаплэу Советскэ Союзым и Лыхужхуэу Андырхъое Хьусенэ ыцлэ зыфауыгъэр зычлэт унэ дэхэхом кьуаджэм ипчэу лэшэу кыгъэбаигъ. Ащ ыгупэ елулыгъэх еджаплэм иапэрэ директорыгъэу Тыгу Шумафэ, Советскэ Союзым и Лыхужхуэу ащ щеджэгъэхэ Андырхъое Хьусенэ Павел Чаловымрэ афэгъэхыгъэ шлэжэ тамыгъэ дахэхэр.

Бэ мы гурыт еджаплэр кьэзыуыгъэхэр. Нэбгырэ мин пчъа-

гъэм маклэп кьахэкыгъэр районым имызакъоу, республикэми хэгъэгуми ащызэлъашлэхэ хуыгъэ цыфхуэу ащ кьычлэкыгъэхэр. Ахэм ащыщых ыпшхэклэ зыцлэ кыщетлогъэ Андырхъое Хьусенэ Павел Чаловымрэ, шлэныгъэ зэфэшхьафхэмклэ кандидат ыкли доктор хуыгъэхуэу Ауль Пшымафэ, Мэрэтыкьо Мухтаррэ Къасимэрэ, Гыш Нухэ, Сапыл Аслан, Папыц Абрек, Бырсыр Батырбий, Мамыщ Салбий, нэмыкыбэри.

Тызхэт лэжыгъэ гурыт еджаплэр класс 17 мэхуэ, ахэм ащеджэх нэбгырэ 267-рэ. Тызхэт илээс еджэгъур зауыккэ нэбгырэ 27-рэ кьычлагъэкышхуэу. Ахэм ащыщ нэбгыришым нахымаккэу медальхэр кьахынэу мэгугъэх.

— Тызхэт лэжыгъэ тыхэмрэ ныхэмрэ яклалэхэр зыщыра-

Набэкьо Нурыет.

гъэджэщхуэу еджаплэу зыфаехэр ежхэм кьахыгъэ хуыгъэ, — ело Платыж Аскэрбий. — Арышхэ, Мамхыгъэ дэхэм ямызакъоу, кьуаджэу Хьакурынэхаблэ цышхуэу псыхуэу Фарзэ пэблагъэу шысхэ унагъоухэм кьарыкыхэрэри етгъаджэх.

Клэлэегъэджэ дэй ямылэу директорым ело. Ау дэгъухэм анахэ дэгъужхэри кьахагъэщэу хабзэшхэ, ацлэ кьырело Адыгэ Республикэм народнэ гъэсэныгъэмклэ изаслуженнэ Иофшлэу Бузэрэ Марыет, Набэкьо Нурыет. Мыхэм илээс 40-м кьэхуыгъэу яклэлэегъэджэ пшхэрылэ шытхуэу хэлъу агъэцаклэ. Ныбжыкхэрэри яклэлэегъэджэ сатырэхэм кьахуцох. Аужырэ илээсхэм еджаплэм Иоф шлэ хуыгъэ Хьурэшэ Азэма, Кьуижэ Арсен, Хьуажэ Нэфсэт.

Джары районым ит еджэплэ анахыжыгъэхэм ащыщым непэ Иоф зытетыр. Мыщ щырагъаджэх, щаплух кьаклэхуыгъэхэрэр.

ШЭУДЖЭН РАЙОНЫМ ИНЕПЭРЭ ЩЫПАКИ

«ШьукъытфакIу, тышьолэзэшт»

Къутырэу Чернышовым щыпсэухэрэр бэрэ зэжэгъэхэ гушIуагъор икIыгъэ илэсым къафэкIуагъ — фельдшер-акушер пунктир зычIэтышт унэр афашIыгъ. Къутырдэсхэр джы лэзэгъу уц фаехэми, уз горэм егъэгумэкIыхэми фэшхъаф чIыплэ клонхэр ищыкIэгъэжэп. Мы унэм аптека цыкIури хагъэуцагъ.

Къоджэ псэупIэм фельдшерэу дэсир псэуми афэлэз. Ар педиатр, кардиолог ыкIи «Iэпылэгъу псынкл». Iэзэгъу уц фаехэми алэлэзыгъахэрэр ары. Джаш фэд зычIэ къетIогъэ къутырым щылэжэрэ Светлана Гончаренкэр. Ащ дэгъоу ешIэ зипэцэ пунктым къыгъэгъунэрэ чIыплэм щыпсэухэрэ нэбгырэ 834-м псауныгъэмкIэ язытет. Ары пэпчъ узымкIэ тарихъу пылгыр зыми емыплъэу къылон елэкIы. Сымаджэхэр, ны хъуштхэр, еджакIохэр, ветеранхэр, сабийхэр ренэу инэплэгъу итых.

Фельдшерым илофшIэн пчэдыжым сыхъатыр 9-м ригъэжээн фаеми, Светлана IофшIапIэм сыхъатыр 8-м къемыкIуалIэу къыхэкIырэп. Мафэ къэс нэбгыритфым къыщымыкIэу къыфэкIо, а пчэагъэр нэбгыри 10-м нэсы пэтхуIутхэр узым ижыотыплэм.

— Мазэм зэ район гупчэ сымэджэщым врачхэр къыкIыхэзэ

Светланэ Гончаренкэр.

тилофшIэн зэрэзэхатцэрэм зыщагъэгъуазэ, тищыкIэгъэ Iэпылэгъури къытIэклагъахэ, — еIо Светлана. — Ищыклагъэ зыщыхурэм телефонкIэ сафитеошъ, врачыр е «Iэпылэгъу псынклэр» район гупчэм къе-кIых.

Сымэджэ хылыгъхэр, сэкъатныгъэ зилэхэр, нэжэ-Iужьхэр зыщыпсэухэрэ унагъохэр къыкIухъанхэми фельдшерым уахътэу тыригъэкIуадэрэр макIэп. ИлофшIэн ащ щихуырэп. Ар зыщыпсэурэ чIыплэр къутырдэс псэуми ашIэшъ, къин чIыплэ ифэхэрэр «Iэпылэгъу псынклэм» къеджэнхэм ычIыплэ пчыххэр хэкIотагъэми, пчэдыжэ пасэми яфельдшер дэжэ макIох.

А псэумэ афэшI Светлана цыфхэр лъэшэу фэразэх, ычIи дахэкIэ рало. Ежъыри ренэу апегъохы гушIэхэу «Шьукъа-кIу, тышьолэзэшт» зыфилохэрэр.

Цыфыбэ зэкIуалIэхэрэм ащыщ ЗАГС-м икIутамэу районым итыр. Ар Хьакурынэ-хъэблэ къоджэ гупчэм ит унэшхом хэт. Зал хъоо-пщаоу дэгъоу зэтырагъэпсыхъагъэм Iофтхъэбзэ гъэшIэгъоныбэ щызэшIуахы. Ащ къээрэщэгъакIэхэр мэфэкI шьуашэм итэу щызэгъатхэх, зэшхъэгъусэхэу илэсыбэ хъугъэу унагъо зышIагъэхэр къырагъэблагъэхэшъ щагъашIох.

ЗАГС-м тыщыIуклагъ ащ специалист шьхъалэу, бзылфыгъэ ныбжыкIэ зэкIужьэу Iэшхъэмфэ Марыет. Ащ тащигъэгъозагъ IофшIэн зэфэшхъафыбэу зэшIуахыхэрэм.

Iэшхъэмфэ Марыет.

IофшIэныбэ агъэцакIэ

— Ти ЗАГС ипашэр Па-тIэкъо Марыет, тилофшIэнхэр дэгъоу ащ зэхещэх, — къырегъажэ Марыет. — Бэ тызпылгыр. Сабыир къызыхъукIэ тэтхышъ, ищыкIэгъэ тхылгыр ятэты, къээрэщэхэрэр зэготэтхэх. Мары бэмышIэу тизал щыдгъэшIуагъэх илэс 50-кIэ узэкIэлэбжэмэ унагъо зышIэгъэ зэшхъэгъусэхэр. Сабийхэр зыплунхэу зыштагъэхэм ящыкIэгъэ тхылхэр афэтэгъэ-

хъазырых, зыгъэкъуацIэ зышIэ зэблэзыхъунэу фаехэм ари афэтэгъэцакIэ.

Сабыеу районым къыщыхухэрэм ыкIи зидаунай щызыхъожьхэрэм япчъагъэ къылонэу Марыет тызельIу-кIэ, игушчыIэхэм игухэкI къахэцэу джэуап къетыжы. КъызэриуагъэмкIэ, аужырэ илэс зытIум къэхухэрэр тIэкIукIэ нахъыбэ мэхъух. 2010-рэ илэсым районым сабыеу къы-

щыхъугъэр 225-рэ, гъэрекIо къэхъугъэ пчъагъэр 250-рэ, тызыхэт илэсым имэзиц къыкIоцI сабыеу къахэхъуагъэр 61-рэ. Район мыинымкIэ лIэрэр зэрэмымакIэр ащ хегъэунэфыкIы.

Районым къыщыхухэрэм, унагъо щызышIэхэрэм, зидаунай щызыхъожьхэрэм афэгъэхыгъэ тхылгъхэм афаехэу къауалIэрэр бэ, IофшIэн зэфэшхъафэу агъэцакIэрэри макIэп.

Предприятие цыкIоу «Абдзах» зыфилоу районым щызэлъашIэщтыгъэ Даур Андзаурэу непэ къытхэмытыжым ыкIо Хьамедэ зипашэм къуаджэу Хьакурынэ-хъаблэ игупчэ шьыпкIэм гъэрекIо сатыушI комплекс дахэ щигъэпсыгъ. Ар тIоу гошыгъэ, ызыныкIо зыубытырэ тучаным гъо-мылэпхъэ зэфэшхъафхэр щашэх, адрэ кIэлъэныкIом чIэт кафэу «Абдзах» зыфасусыгъэр. ЧыплитIуми цыфэу яуалIэрэр бэ, зэкIэри агъэразэх.

«Къэзыгъэлъагъорэр Хьакурынэхъабл»

Мы гушIэхэр Шэуджэн районым имызакъоу, республикэмкIэ ыкIи Краснодар краимкIэ ягъунэгъу районхэм ащыпсэухэрэм зызэхахырэр илэсипшI хъугъэ. Тхымафэм тIо районым щыхурэ хъугъэшIагъэхэр къагъэлъагъох, къыкIэлъэлухэрэм, гушIуагъо зилэхэм пчыхъэ къэс музыкальнэ шIуфэсхэр къафатых. Блыпэ мафэм къыдэкIыхэрэп, адрэ мафэхэм зы сыхъат эфир уахътэу яI.

Къэтынхэр зыщагъэхъазырырэ унэ цыкIоу зимэклайхэм коробкэ зэфэшхъафыбэ ателым тырацэ. ГушIэгъу тызфэхъугъэхэр ЖэмадыкIо Беллэрэ БоджэкIо Тамилэрэ. Мыщ тыщыIокIэ зэкIэ къэгъэлъэгъонхэр тезыххэрэ Владимир Саниным. Ахэр зэхэтхэу сурэт къатетэхы.

— ТилофшIакIэ зэрэзэхатцэрэм къытгэплыхэрэр зэригъэразэхэрэр къызыталокIэ гуапэ тцэху, — зэлэпахызэ нэбгыри-

щым къытфалуатэ. — Цыф зэхэхъэ зэфэшхъафхэу районым щызэхахцэхэрэм тарагъэблагъэ, фаех ахэр зэрэкIо-

хэрэм цыфхэр ядгъэплыххэу. Бэ къытфакIорэри лъэIу зэфэшхъафхэр яIэхэу. Арышъ, районым щыпсэухэрэм зэпхыныгъэ дэгъу адытиI. КъэбарыкIэхэр адыгабзэкIи урысыбзэкIи къафэтэлугатэх.

— ТекIоныгъэм и Мафэу къэблэгъагъэм фэгъэхыгъэу сыда жьугъэхъазырыхэрэр? — тяупчы.

— Хэгъэгъу зэошхом хэлэжъагъэхэм ащыщхэу непэ къытхэтхэр цыфхэм ащымыгъушэнхэм тыналэ ренэу тетэгъэты. МэфэкIышхор къызыблэгъагъэм ыкIи ар зыщыхагъэунэфыкIыштым Советскэ Союзым и Лыхъу-

жэу Андыхъое Хъусенэ имузей къэтын къыщытшын гухэлъ тил. ЖьоныгъуакIэм и 9-р бэрэскъэжые мафэм тэфэшъ, мэфэкI Iофтхъабзэхэу районым щызэрахъаштхэр къэдгъэлъэгъоштых.

Бэп район телевидением щылажэрэр. Ахэм макIэп ашIэрэр цыфхэм агу къыдэщегъэнымкIэ, районым къыхъухэрэ къэбархэр игъом алыгъэлэсыгъэнхэмкIэ. ТапэкIэ зэшIуахышт гухэлъышIухэр зыдагыгъэхэшъ, цыфхэр пчыхъэ къэс рагъэблэгъэштых «Къэзылорэр ыкIи къэзыгъэлъагъорэр Хьакурынэхъабл» аIозэ.

Я 3 — 6-рэ нэклубгъохэр зыгъэхъазырыгъэр ЛIЭХЪУСЭЖЪ Хьаджэрэтбий. Адыгэ Республикэм изаслуженнэ журналист, Шэуджэн районым ищыф гъэшIуагъ.

Адыгэр тыди шыадыг

Кушъэкъо Симэ
орэд кьелю.

шэмбэт пчыхъэм къатышт концертм Ишлугъаклэ кыкИльхъу нэлуасэ тыфашыгъ. Чэщыр хэклотэфэ шылэгъэ джэгум ныбжьыкIэхэр шычэфыгъэх, нахъыжхэри куп-купэу чэщныкыо охъуфэ зэхэсыгъэх.

Шэмбэт мафэм, пчэдыжыш-

дыжхэмкIэ нартхэм ятарихъ тыхащэгъ. Мы купым хэтхэм анахъыжъ дэдэм ыныбжьыр илээс 15. Хэхэс адыгэхэм ащыщэу Адыгеим къэзыгъэзэжыгъэ унагохэм ясабыйхэр «Ащэмэзым» хэтых. Ахэм адыгабзэкIэ орд кьалюу зэрэзэхъыгъэм лъэ-

Культурэм и Мафэхэр Мюнстер щыкIуагъэх

Культурэм и Мафэхэм япхыгъэ я 4-рэ зэлукIэгъур зыщыкIонэу шытыгъэ кьалэу Мюнстер 2012-рэ илээсым мэлылфэгум и 6-м тыщызэрэгъуагъэх.

Бэрэскышхо мафэм сыхъатыр 10.30-м аджэ хьакIэщым тызынэсым, кьалэу Мюнстер и Адыгэ Хасэу зэфэсым изэхэщэн зыпшъэ ралъхъагъэм илофышIэхэр нэшIо-гушIоу кыгIтэгъокIыхи, тыкызыщыцуцшт чыпIэхэр кытагъалэгъуагъэх. Ахэр кызырэтпэгъокIыгъэ шыкIэмкIэ тимафэхэр дэгъоу зэрэзэпыфэщтхэр кьэпшIэнэу шытыгъ. Нахъ пасэу кьэкIуагъэхэр чыпIэ дахэхэр зэрагъэлэгъунхэу, хьакIэщыр зыгъодэт хыкьумэм шызеклорэ кьухъэ цыкIухэм яплъынхэу, бзыу зэмылIэужыгъохэм амакъэ клэдэуфIынхэу икыгъэх. Мафэр хэклотэфэ кьэлэ чыжъэхэм, Нидерланды, Бельгием, Норвегием, Израиль, Швейцарием, Лондон, Австрием, Адыгеим кьарыкIыгъэ хьакIэхэр кьэсыгъэх, тезэклуханэу икыгъагъэхэри кьекIолэгъуагъэх. Пчыхъэшъхъашхэ зытагъэшIым, Мюнстер хасэм итхьаматэу МэщфэшIу Нэджати шIуфэс псалъэр кызыешI нэуж Адыгеим кыкIыгъэ хьакIэхэр ацIэхэмкIэ кытыгъэшIагъэх. Ащ кыкIуагъэ Дунэе Адыгэ Хасэм итхьаматэу Iэжъэхъо Кьэншъаубыйи, KAFFED-м итхьаматэу Шыгъэлыгъо Уаджити, Кьандур Мухъадини, Бэлагъэ Люби, Къушъхъэ Догъэни кызырэрагъэблэгъагъэхэр, ау кьэклонхэ ахэм зэрамылэкIыгъэр. «Сэ сэшIэ ахэр негъэ кыгIтхьаматхэми, арукIи апсэкли зэрэтигъусэхэр, ти Федерациерэ ти Хасэрэ ацIэхэм сэлэм гуагъэ ахэм афясыгъэхъыжы». Ащ кыкIэ-лэу купэу «Гугъэм», «Ащэмэзым», Псыблэнэ Фарук, Кушъэкъо Симэ ордэу зылуэ кьалюи,

МэщфэшIу Нэджэт, Нэгъэплъэ Аскэрбий, Тамзэкъо Умар.

шэу тигъэгущIуагъ ыкли тигъэгущуагъ. Ахэр Iэклиб кьэралыгъом кыыщыхъуагъэхэм, алулщытгъэр сыд фэдэ бза? «Ащэмэзым» кыкIэ-лэу Кельн хасэм ифольклор купэу «Адыгеир» кытIфэшъуагъ. Ахэм ауж МэщфэшIу Нэджэтэу МэщфэшIу Псэнэфрэ усэхэр кьалюа-

хэм ыуж, программэм кыкIухъуагъэу Адыгеим кыкIыгъэ Нэгъэплъэ Аскэрбий ифильмэу «Черкесия» зыфилоу адыгабзэкIэ ыкли тыркубзэкIэ тырырагъэтхагъэм тызеплтым, бэмэ анэпс кыгъэкIуагъ. Ащ кыкIэ-лэу Кельн СтIашъу Юрэ иIэшIэгъэ хьалэмэтхэу Адыгеим кызыдырыщыгъэхэм тшIогъэшIэгъонэу тьплыгъ. Фаехэм Мюнстер кьэлэ кIоцIыр, лъэгъупхъэ чыпIэхэр кьакIухъагъэх, анэгу жьы кIагъэу. Пчыхъэшъхъашхэ нэужым метрэ 500 нахъкIэ хьакIэщым пэIумызыгъэ концерт залым тыкIуагъ. Ащ лъэпкъ зэфэшъхъафхэм кьахэкIыгъэхэри бэу кьекIолэгъагъэх. Программэр мыщ тетэу кIуагъэ: Европэм и Адыгэ Хасэхэм я Федерацие итхьаматэрэ кьалэу Мюнстер иинтеграционнэ Совет итхьаматэрэ яшIуфэс псалъэхэм аужыкIэ купэу «Гугъэм» концертыр кызызIуихи, ордэ дахэхэм таригъэдIу. Джанчэтэ Айкут зипшэ купэу «Гугъэр» кьалэу Кельн ары кызыдикIыгъагъэр. ЕтIанэ Адыгеим икупэу «Ащэмэзым» хэт кIэлэцIыкIухэм кьалогъэ ордэ-

СтIашъу Юрэ иIэшIагъэхэр кьегъэлыгъо.

гъэх. Псэнэф илээс 11 ыныбжь, ащ янэ-ятэхэр хэхэс адыгэхэм ащыщых, ежъ Мыекъуапэ кыыщыхъу. Усэ кIыхъэм езбырэу укъеджэныр IэшIэх дэдэп. Пшгъэшъжыеим адыгабзэкIэ усэхэм нэутхэу кызырэджагъэм дэгъоу кьегъэлыгъо бзэм ыльэныкыокIэ хэкум амалэу иIэр. Концертм ифиналист хъугъэр Адыгейми, Iэклиб кьэралыгъохэу адыгэхэр зыщыпсэу хэрэми ащыщIэрыо Кушъэкъо

зэхэщэгъэ Адыгэ Хасэхэм я Федерацие Iофэу ышIагъэм, МэщфэшIу Нэджэт Дунэе Адыгэ Хасэм игъэхъагъэхэм кызыатегушыIэхэ нэуж адыгэ Iофым шъхъадж еплъыкIэу фыриIэр пчэгум кырильхъагъ, упчIэхэм джэуапхэр кьаратъжыгъэх. УпчIэхэр анахъэу зыфэгъэхъыгъагъэхэр Сирием шыпсэурэ тилъэпкыгъэхэм, Шъачэ щыкIошт Олимпиадэм япхыгъэ Iофыгъохэр, Iэклиб кьэралхэм ащыпсэурэ ныбжьыкIэхэр хэкум нахъ пблагъэ зэрашIышт шыкIэр ыкли нэмыкIхэр ары. Сыд фэдизэу зэтемыфэрэ гупшысэхэр хэтыгъэхэми, мы дискуссиием нафэ кытIфышIыгъ тыдэкли шыпсэурэ адыгэхэр демократием фэбэнэнхэ, зэо-банэ тыхэмытэу тилофхэр дипломатие

гъоукIэ зэшIотхын зэрэфаер, лъэпкыым кьарыкIоштымкIэ гууз зилэхэм хэкужыым кьагъэ-зэжыным нэмыкI хэклипIэ зэрэщымылэр агурыгъэлогъэн, зымыгъэзэжышъуштхэм зи мыхъуми мыщ фэдэ гупшысэм дырагъэштэн зэрэфаер. Щэдэгъоужыми дискуссииер лъагъэклотагъ. Нэгъэплъэ Аскэрбий ифильмэу «Адыгэ Хабзэмрэ» Жьэлохъо КIэмал ифильмэу «Адыгабзэр кIодыгъа?» зыфи-лорэмрэ тьплыгъ. Пчыхъэм Европэм и Адыгэ Хасэхэм я Федерациерэ ащ кьепхыгъэ хасэхэр зыщыщэхэрэмрэ зэлукIэ зэхэщэгъагъ, джэгъу зашI нэуж Сирием щыщхэу хэкум шеджэрэ студентхэм апае ахыщэ аугъоигъ.

Блыпэ мафэм тизэхэкIыжыгъо кьэсыгъ. Сыд фэдизэу кытIфэкиныгъэми, сэлэм зэтхыжы тызэгъодэкIыжыгъ.

Мы зэфэсым ипшъэрылэ шъхъалэу шытыгъэр Европэм шыпсэурэ адыгэхэр зэлугъэ-кIэгъэнхэр, зэрэмышIэхэрэр нэлуасэ зэфэшIыгъэнхэр, зэрэшIэхэрэм агу жьы дагъэкIыныр, ныбжьыкIэхэр адыгэ культурэм хэщэгъэнхэр ары. Чэщ-мэфищэ зэхэтыгъэ нэгъырэ 200 фэдизмэ анэгу кIэлплагъоштыгъ а пшгъэрылтыр гъэцкIагъэ зэрэхъугъэр. Мыщ джэжым кьэлуагъэмэ хъуцт хьакIэщэу тызэрысыгъэр, ащ иномерхэр, шхыныгъоу кытIагъохыгъэхэр зэрэдэгъугъэхэр, ащ Iоф шызышIэхэрэм дагъо горэ зэрамылагъэр. Мыщ фэдэ Iофыгъохэр пчэгум кыишIхъан-

«Ащэмэзым» ордэ кьелю.

хэр, зэшIопхынхэр зэрэмыпсынклагъор хасэхэм ахэтхэмкIэ нафэшъ, мы Iофыгъом хэлэжъэгъэ псгъэми, Европэм щызэхэщэгъэ Адыгэ Хасэхэм я Федерацие хэтхэми, Мюнстер хасэм хэтхэми шIушIэгъэшхоу ар афэтэ-лэгъу, Тхъэм шIу кIуапIэ ешIых.

Берлин и Адыгэ Хасэ ыцIэкIэ кьэзытхыжыгъэр
КЪУМЫКЪУ Охъбий.

Сурэтхэр зэфэсым кыыщытырахыгъэх.

Ленинград щеджагъэхэр якIэщакIох

Олимпиадэ джэгунхэу 2014-рэ илъэсым Шъачэ щыкIощтхэм афэгъэхьыгъэ къэгъэлъэгъон Мыекъяуапэ кышчызэуахыгъ. Ленинград щызэдеджагъэхэ зэныбджэгъухэр, искусствэм илъэсыбэ хуэгъэу фэлажьэхэрэр Iофтхьабзэм кIэщакIо фэхьугъэх.

СурэтышIхэм, архитекторхэм ятворчество щыIэныгъэм епхыгъэу зэрагъэфедэрэм имэхъанэ зыкIелэты. Адыгэ Республикэм исурэтышIхэм я Союз итхьаматэу Хъуажэ Рэмзанэ ащ кытегушылагъ. Адыгеим культурэмкIэ иминистрэ иапэрэ гуадзэу Нафиса Васильевам иеплътхэм анахэу къахигъэщыгъэр искусствэм ныбджэгъу зэфышIыгъэхэр дунэе Iофыгъохэм шIукIэ зэрахэлажьэхэрэм изакъоп. Искусствэм лъэпкхэр зэфещх. СурэтхэмкIэ гупшысэ шъэфхэр къэплотэнхэ олъэкIы. Зэдебгъаштэ пшIоигъоу зы Iофым уздыфежьэмэ, зэшIопхын плъэкIыштыр нахьыб. Заурбек Губаевыр Владикавказ дэт унэ мастерскоуе архитектурэм дэлажьэрэм ипаш, кIэлэгъадж, УФ-м иархитектормэ я Союз хэт. Руслан Аликовым Репиным ыцIэ зыхьырэ институтым архитектурэмкIэ ифакультет кыухыгъ. СССР-м иминистрэхэм я Совет ипремие 1982-рэ илъэсым илауреат хъугъэ. Архитекторым ипроектхэр Владикавказ, Къыблэ шъолъырым, Каспийскэ хым зыщызыгъэпсэфыхэрэм ашагъэфедэх. Къалэу Мэздэг, Темуыр Осетием ипсэупIэхэм ягенпланхэр ышIыгъэх.

Олег Харченкур кIэлэцIыкIугъом ГДР-м щеджагъ, Белоруссием щыпсэугъ. Академиеу Репиным ыцIэ зыхьырэр кыухыгъ. IэнэтIэ зэфэхьафхэм алуыгъ. Санкт-Петербург игенплан кIэу гъэпсыгъэным, къалэм хэхъоныгъэхэр ышIынхэм афэгъэхьыгъэ проектыр ышIыгъ. Ар дунэе шапхэхэм адештэ. Спорт псэуалэу С.-Петербург шашIырэмэ чанэу ахэлъжагъ. Мыл дворецэу къалэм дэтым ипроект шагъэфедэгъ. 2012-рэ илъэсым Урысыем изаслуженнэ архитекторэу Олег Харченкур корпорациеу «Олимпстрой» иархитектор шъхьалэу агъэнэфагъ.

Урысыем культурэмкIэ изаслуженнэ IофышIэу, Адыгэ Республикэм изаслуженнэ сурэтышIэу Бырсыр Абдулахэ Ленинград дэт апшхэрэ еджапIэу Н. И. Репиным ыцIэ зыхьырэр 1973-рэ илъэсым кыухыгъ. СССР-м исурэтышIхэм я Союз хэтэу IофшIэн макIэп ыгъэцэкIагъэр.

Бырсыр Абдулахэ итворчество ехьылIэгъэ къэгъэлъэгъонхэр Москва, Анкара, Дамаскэ, Мыекъяуапэ, фэшхьафхэм ашыкIуагъэх. ЗэлашIэрэ сурэтышIыр архитекторэу, усакIоу, орэдылоу щыт. Мыекъяуапэ шашIыгъэ мэщытым ипроект А. Бырсырым ий.

Узэфэзыщэрэм ешIушI

Олимпиадэ джэгунхэр 2014-рэ илъэсым Шъачэ зэрэщыкIощтхэм сурэтышI цIэрылохэр нахэ зэфыщагъэх. Къэгъэлъэгъоным икызылухын фэгъэхьыгъэ зэхэхьэхэм зэлашIэрэ артистхэу Зыхьэ Заурбийрэ Кукэнэ Муратрэ кышчыгушылагъэх. ЯкIэлэгъур агу къагъэкIыжьызэ, Ленинград зэрэщеджагъэхэр, Бырсыр Абдулахэ, Олег Харченкур, нэмыкIхэм зэраIукIэщыгъэхэр, искусствэм зэрэзэфыщагъэхэр щысэ гъэшIэгъонхэмкIэ къалотэгъэх.

— Сурэтэу, проекту тшыгъэхэм ащыцэу Олимпиадэм изэхэщакIомэ кыхахыштыр зыфэдызыр тшIэрэп, — еIо Олег Харченкур. — Тигупшысэхэр тхьапэм едгъэкIуагъэх. Политикэхшо, идеологии ин тиIофшIэнхэм ахэтлхьагъэп. Тарихьым куоу тыхэхьагъэп. СурэтышIхэм, архитекторхэм яIофшIагъэ Олимпиадэ джэгунхэм къащагъэлъэгъон зэралъэкIыштыр ары анахэу тынаIэ зытетыр. Хым, къушхьэхэм ятеплэ, нэмыкIхэр тисурэтхэм къаIуатэ.

Руслан Аликовым, Заурбек Губаевым, Бырсыр Абдулахэ гушыIэгъу тафэхьугъ. Кытфалотэгъэр бэ, ау тызыфэе джэуапхэр зэхэтымыхыгъэхэу залым тыкычIэкIыжьыгъ.

Тисурэтхэр къыщагъэлъэгъошIхэ?

Общественнэ движениеу «Адыгэ Хасэм» бэрэ кыщалэтыгъэ Iофыгъомэ ащыц Олимпиадэ джэгунхэр Шъачэ зэрэщыкIощтхэр. Адыге-

им шашIыгъэ сурэтхэр Олимпиадэм къыщагъэлъэгъонхэ алъэкIыштыр тшIэрэп. Бырсыр Абдулахэ зэралъэгъошIхэр, тыгуужьуагъ, арэу щытми, Адыгеим гугъэ имылахэу тлытэрэп.

Олег Харченкур кызырIуагъэу, Олимпиадэ джэгунхэм яхьылIэгъэ нэрылэгъу IэпыIэгъухэр пэшIорыгъэщэу агъэуэфыгъэх. ЗыгъэпсэфыпIэхэм, Шъачэ иурам шъхьалэмэ ащыцхэм сурэтхэр къащыбгъэлъэгъонхэ плъэкIышт.

Сурэтхэр гъэшIэгъонэу гъэпсыгъэнхэ зэрэфаер кыдгугъэIо. ХьакIэмэ шIухьафтынэу афашIыштыр, нэпэплэ сурэтхэр зыщэфыхэ зышIоигъоухэр зэрэщыкIэщтыр кызыдэплытэхэкIэ, тисурэтышIхэм Шъачэ яIэпIэсэныгъэ къыщагъэлъэгъонэу амал яI.

ЗэхэщэкIо дэгъухэр тисурэтышIхэм ящыкIагъэх. Бырсыр Абдулахэ, Эдуард Овчаренкур, Хъуажэ Рэмзанэ, нэмыкI тисурэтышIхэм зэхэхьэм къышчытаIуагъэм кыхэхын щыI.

Адыгеим сурэтышI цIэрылохэр иIэх. Бырсыр Абдулахэ, Къат Теуцожэ, ПэтIыюшэ Феликс, ЛэупэкIэ Нурбий, Хъуажэ Рэмзанэ, Къонэ Аслан, Виталий Баркиным, Владимир Бердиным, Еутых Асе, ГъукIэ Замудин, Манакьянхэм, Василий Нихотиным, Эдуард Овчаренкур, Гъогунэкъохэу Мухьарбийрэ Муратрэ, Тыгуужэ Русланэ, нэмыкIхэм яIофшIагъэ зэфэпхьысыжмэ, Шъачэ къышчыбгъэлъэгъоу хьунэу къахэкIыштыр макIэп. Сурэтхэм яшIуагъэкIэ Адыгеир нахьышIоу дунаим шашIэшт, тисурэтышIхэм кыкIэралыгъо гъэпсыкIэ нахэ пытэшт.

Сурэтыр зэхэхьэм кышчытырахыгъ.

ДУНЭЕ ЗЭНЭКЪОКЪОУ «ГРАН-ПРИ АДЫГЕЯ»

И. Закариным анахэ лъэш

Кушхьэфэчэ спортымкIэ я III-рэ Дунэе зэлукIэгъоу «Гран-при Адыгеир» аухыгъ. Апэрэ чыплэр къалэу Набережные Челны шапIугъэ Ильнур Закариным кыдыхыгъ. Гуетыныгъэ анахэ ин ащ кызыыхыгъэфагъэу зэхэщакIомэ алъыти, хэушхьафыкIыгъэ шIухьафтын фашIыгъ.

Зэнэкъокъум исудьяхэм, зэхэщакIохэм кIэлэх зэхэхьэм кызырэщылауагъэу, нэбгыри 150-рэ фэдиз хьухэрэ спортсменхэм Адыгеим игъогухэм ухьазырыныгъэ дэгъу къащагъэлъэгъуагъ. СпортымкIэ зэлашIэрэ комментаторэу Андрей Кондрашовым изэгъэпшэнхэм къащыхыгъэщыгъэм тигъэгущIуагъ. 2011-рэ илъэсым елгытыгъэмэ, спортсменхэр мыгъэ нахэ псынIкIэу къэчъагъэх, яIэпIэсэныгъэ хагъэхьагъ.

Александр Мироновым къушхьэ гъогухэр экIэми анахэ дэгъоу кыкIуагъэхэу кыхахыгъ, шIухьафтын фашIыгъ. Зэнэкъокъум иаужырэ мафэ апэрэ чыплэр Виктор Моноковым ыхыгъ, Александр Мироновыр ятIонэрэ

хьугъэ. Тури командэу «Русвелэм» хэтых.

Зэнэкъокъум имайкэ гъожэ зыфагъэщышIэгъэ Ильнур Закариным Адыгеим игъогухэр ыгу рыхьыгъэх. Спорт зэлукIэгъухэр гъэшIэгъонэу зэхэщакIэхэу кытылауагъ. Адыгеим и Лышхьэу ТхьакIушынэ Аслан, ансамблэу «Налмэсыр» зэнэкъокъум икызылIухын зэрэхэлъжагъэхэм мэхьэнэ ин ритыгъ.

— Адыгеим джыри тыкIэщакIошт. ХьаркIэ. ШIукIэ тызэлукIэ сшIоигъу, — кытылауагъ И. Закариным.

Спортсменхэм афэгущIуагъэх зэнэкъокъум идиректорэу Анатолий Лелюк, АР-м физкультурэмкIэ ыкIи спортымкIэ и Комитет итхьаматэ игуадзэу ДжармэкIо Юсыф, нэмыкIхэри.

Сурэтым итхэр: **ДжармэкIо Юсыф, Ильнур Закариным, Анатолий Лелюк.**

НэкIубгъор зыгъэхьазырыгъэр ЕМТЫЛЬ Нурбий.

Зэхэщыцагъэхэр:
Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэр, иминистрэхэм я Кабинет

КыдызыгъэкIырэр:
Адыгэ Республикэм лъэпкэ IофхэмкIэ, IэкIыб къэралхэм ащыпсэурэ тильэкъэгъухэм адырIэ зэпхыныгъэхэмкIэ ыкIи къэбар жьугъэм намалхэмкIэ и Комитет
Адресыр: ур.Крестьянскэр, 236

**Редактор
шъхьалэр**

**ДЭРБЭ
ТИМУР**

**Редакциер
зыхьыгъэр:**
385000,
къ. Мыекъяуапэ,
ур. Первомайскэр,
197.

Телефонхэр:
приемнэр:
52-16-79,

редактор шъхьалэм
иапэрэ
гуадзэр:
52-49-44,

редактор гуадзэр-
пшъэдэкIыжэ зы-
хьырэ секретары:
52-16-77.

E-mail:
adygvoice@mail.ru

**Зыщаушыхьаты-
гъэр:**

Урысые Федерацием
хэутын IофхэмкIэ,
телерадиокъэтын-
хэмкIэ ыкIи зэлы-
IэсыкIэ амалхэмкIэ
и Министерствэ
и Темуыр-Кавказ
чыплэ гъэлоры-
шIаплэ, зэраушыхьа-
тыгъэ номерыр
ПИ №10-3892

Гъэзетым кыхиу-
тыхэрэм мыштып-
къагъэу къахаф-
хэрэмкIэ къэзыт-
хыгъэхэм пшъэдэ-
кIыжэ ахьы. Къа-
тхэхэрэмрэ гъэзе-
тым щылажьэхэр-
рэмрэ яеплътхэм
зэтемыфэн ыгъэ-
кIышт. Гъэзет-
еджэхэм кыт-
фагъэхьырэ тхы-
гъэхэр зэхэтфы-
хэрэп ыкIи къэ-
зытхыгъэхэм
алэкIэдгъэхьа-
жыыхэрэп.

Зыщыхаутырэр
ОАО-у
«Полиграф-ЮГ»,
385000,
къ. Мыекъяуапэ,
ур. Пионерскэр,
268

**Пчъагъэр
3508
Индексхэр
52161
52162
Зак. 1013**

Хэутыным
узщыкIэтхэнэу щыт
уахьтэр
Сыхьатыр 18.00
ЗыщыкIэтхэгъэхэ
уахьтэр
Сыхьатыр 18.00